

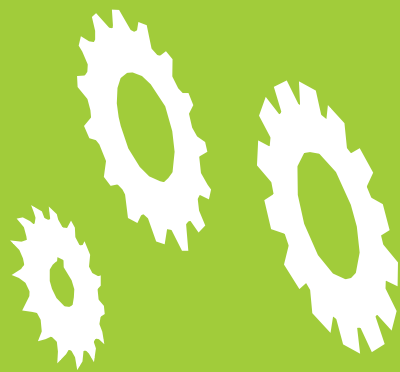
KESKI-SUOMEN
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

1|2019

KESKI-SUOMEN
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

1|2019

KUVAT JA GRAAFINEN SUUNNITTELU **JAN LUSTIG**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

SISÄLLYSLUETTELO

MAAKUNNAN TILA JA NÄKYMÄT	4
JYVÄSKYLÄN SEUTUKUNTA	12
JÄMSÄN SEUTUKUNTA	16
KEURUUN SEUTUKUNTA	20
JOUTSAN SEUTUKUNTA	23
SAARIJÄRVEN-VIITASAAREN SEUTUKUNTA	25
ÄÄNEKOSKEN SEUTUKUNTA	30

MAAKUNNAN TILA JA NÄKYMÄT

Eija Heinonen

Strategiapäällikkö

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KESKI-SUOMI

Keski-Suomessa asui vuoden 2018 lopussa 275 634 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 397 henkilöä. Vuoden 2018 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 15 795.

ALUEEN VAHVUUKSET JA TULEVAISUUDEN HAASTEET

Vahvuudet

- yrityksillä menee tällä hetkellä hyvin, ei taantumaa tällä tarkastelujaksolla näköpiirissä
- yritysten taloudellinen tilanne suhteellisen hyvä
- yritykset ovat investoineet tuotekehitykseen (BF-rahoitus) aikaisempaa enemmän
- oppilaitokset ovat pystyneet ketteröittämään koulutusta
- Jyväskylän seutu korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrässä suhteellisesti maan kärjessä

Haasteet

- osaavan työvoiman riittävyys
- maakunnan reuna-alueilla työvoiman liikkuminen työn perässä haasteellista
- väestön vähenee kasvukeskuksen ulkopuolella ja ikääntyminen koskee koko maakuntaa
- kiinteistöjen arvon heikkeneminen maakunnan reuna-alueilla, lainojen saanti vaikeutuu
- työllisyysaste jäljessä maan työllisyysasteesta edelleen
- maakunnan saavutettavuus ja liikenneväylien kunto huolestuttavat

Mahdollisuudet

- työvoimaa tarjolla varsinkin Jyväskylän seudulla edelleen
- oppilaitosten ja yritysten yhteistyöllä lukuisia mahdollisuuksia kouluttaa osaavaa työvoimaa
- biotuotetehtaan ympärille muodostuva sivuvirtoja hyödyntävä yritystoiminta

VÄESTÖ

Vuonna 2017 väestön määrä laski Keski-Suomessa (-165 henkilöä) ensikertaa vuosikymmeeniin ja lasku jatkui vuonna 2018 ollen lähes 400 henkilöä. Vuonna 2018 kuolleiden määrä ylitti syntyneet jo yli 700:lla. Vähenemisen taustalla on erityisesti syntyneiden määrän aleneminen. 2010-luvulla syntyneiden määrä on vähentynyt lähes 30 % Keski-Suomessa. Myös maan sisäinen muuttoliike on tappiollista eikä ole juurikaan lisännyt väestömäärää viime vuosina.

Maahanmuuttajien määrä on selvästi ylittänyt maasta muuttajien määrän (nettosiiirtolaisuus) Keski-Suomessa. Nykytasoinen maahanmuutto ei kuitenkaan enää riitä pitämään yllä maakunnan väestökasvua.

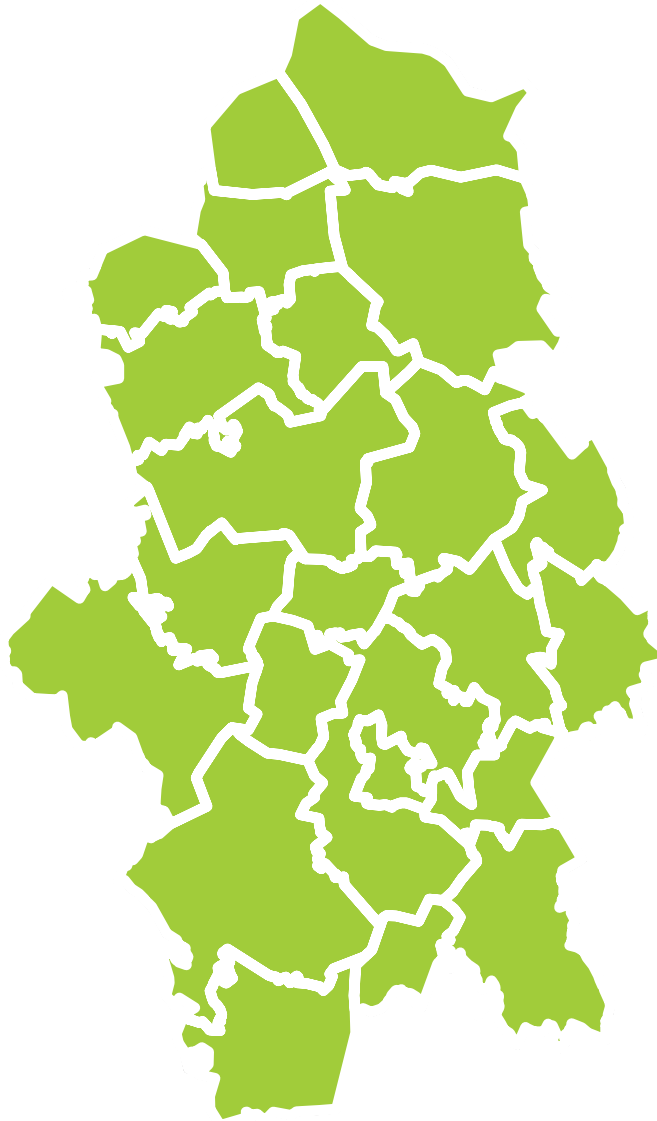
Maakunnan väki vähenee, mutta keskusseutuveutinen väestönkasvu jatkuu. Vuonna 2018 väestö kasvoi neljässä Keski-Suomen kunnassa: Jyväskylässä, Uuraisilla, Toivakassa ja Muuramessa. (Lähde: Tilastokeskus)

Jyväskylän keskusta-alueen lisäksi väestö on kasvanut merkittävästi Laukaan ja Muuramen keskuksissa. Jyväskylän seudun ulkopuolella mm. Keuruun, Saarijärven ja Jämsän kaupunkialueet ovat sen sijaan menettäneet väestöään. Ennusteen mukaan väestön kasvu keskittyy jatkossakin Jyväskylän seudulle.

Jyväskylän seutua lukuun ottamatta väestö tulee vähenemään edelleen. Nykyisen taloudellisen kasvun kauden aikana on havaittavissa selkeä muutos väestön käyttäytymisessä. Muuttoliike kasvukeskuksiin jatkuu edelleen. Pienempiin keskuksiin ei enää muuteta työn perässä entiseen malliin vaan pendelöidään pitkiäkin matkoja. Muuttohalukkuuteen ei voida vaikuttaa edes kuntien hyvällä palvelutarjonnalla, hyvillä liikenneyhteyksillä tai harrastusmahdollisuuksilla. Muuttosuuntaa tul-taneen katsomaan entistä enemmän myös siltä kannalta, missä esim. omistusasunnon arvo var-mimmin säilyy tulevina vuosina.

Mitä väestön väheneminen tarkoittaa pitemmällä aikajänteellä? Miten tämä muuttaa yhteiskunnan rakenteita? Vuokralla asuminen lisääntynee, se tulee vaikuttamaan liikkuvuuteen helpompina mahdollisuuksina muuttaa asuinpaikkakuntaa todennäköisesti kasvukeskuksesta toiseen. Väestön keskittyminen kasvukeskuksiin johtanee kou-lutuspaikkojen uusjakoon, joka vaikuttaa osaavan työvoiman saantiin. Etätöiden mahdollisuuksista on toivottu pelastajaa hiljeneville alueille, tämä toive ei näytä toteutuvan. Asuminen kahdella paikka-kunnalla on lisääntymässä. Osassa kuntia on jo vanhusväestökin vähenemässä sen lisäksi, että nuoremmat sukupolvet pienenevät. Monet kunta-taloudet ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Myös kasvukeskuksilla on menossa taistelu pysymisestä oikeassa sarjassa.

KESKI-SUOMI

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	++	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	++	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	○	○	○

Arviointiasaiteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Liikenne Keski-Suomen pääteillä on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Etenkin raskaan liikenteen määrä on lisääntynyt ja kasvu heijastaa sekä yleistä talouden kehitystä, että kasvua vientitoimialoilla, kuten metsä- ja teknologiateollisuudessa. Ajoneuvoyhdistelmien liikennesuoriteen kasvu on Keski-Suomessa ollut 2010-luvulla koko valtakunnan voimakkainta. Pääteiden suuri maantiekuljetuksien määrä asettaa yhä enemmän vaatimuksia tienfran ympärivuotiselle palvelutasolle. Biotalouden kuljetustarpeet sekä harvaan asuttujen seutujen elinvoimaisuuden säilyttäminen edellyttävät hyvää kuntoa myös alempiasteiselta tieverkolta.

Jatkossa tierakenteiden kunto heikkenee raskaan liikenteen kuormituksen ja teiden talvihoidossa käytettävän suolauksen lisääntyessä. Erityisesti päällysteiden kunto huononee voimakkaasti, minkä johdosta maanteiden palvelutaso heikkenee. Ajoneuvot tulevat jatkossa olemaan nykyistä energiatehokkaampia ja fossiiliset öljyt korvautuvat vähitellen puhtaammilla käyttövoimilla, kuten sähköllä, vedyllä sekä nestemäisillä biojalosteilla ja kaasuilla. Ajoneuvojen määrää, käyttöä ja käyttövoimajakautumaa ohjataan muun muassa liikenteen verotusratkaisuilla. Kaasun jakeluverkosto on laajentunut Jyväskylässä ja samoin sähköautojen latauspisteet, mikä muuttaa jo nykyisellään autokantaa.

Jyväskylän seudun liikenteellinen asema on hyvä. Jyväskylästä säteittäisesti erkanevan valtatieverkon ja ratojen hyvä liikennöitävyys on perusedellytys sekä kaupan että teollisuuden kuljetuksille. Erityisen tärkeää on varmistaa Suomen eteläisiä ja pohjoisia osia yhdistävän valtatie 4 liikenteen sekä länsi-itäsuuntaista liikennettä välittävän valtatie 9 liikenteellinen toimivuus ja turvallisuus. Keski-Suomen väestö on keskittynyt ja keskittyy edelleen Jyväskylän kaupunkiseudulle. Henkilöautoliikenne säilynee tärkeimpänä liikennemuotona lähivuosisikymmeninä, koska kaupunkiseutujen keskittymiskehitys ja työssäkäyntialueiden laajentuminen lisäävät pitkiä matkoja. Jyväskylän kaupunkiseudulla kehitetään liikennejärjestelmää kansallisten ilmastotavoitteiden mukaisesti. Jatkossa suunnitelmavalmiutta lisätään kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen olosuhteiden parantamisen osalta.

Lentoliikenteen turvaaminen on elinkeinoelämän näkökulmasta keskeinen liikennejärjestelmäky-

symys. Keski-Suomen kansainvälisen saavutettavuuden turvaaminen edellyttää lentoliikenteen palvelutason pitkäjänteistä varmistamista. Raideliikenteen merkitys pitkillä matkoilla korostuu ja yhteyksiä etenkin Helsinkiin on pyrittävä nopeuttamaan, mikä turvaa myös sujuvat yhteydet kansainvälisille lentoreiteille. Raideliikenteen rinnalla bussiliikenne tarjoaa jo nyt hyvät kulkuyhteydet mm. Etelä-Suomeen.

YMPÄRISTÖ- JA LUONNONSUOJELU

Vesien tila Keski-Suomessa on pääosin varsin hyvä, vaikka vesien ekologista tilaa heikentää edelleen erityisesti maa- ja metsätalous. Toimipiteistä huolimatta tulokset vesistöjen tilassa näkyvät useiden vuosien viiveellä. Lisääntyvä puunkäyttö ja siihen liittyvä maanmuokkaus sekä etenevä ilmastonmuutos ovat uhka vesienhoidon tavoitteiden saavuttamiselle, mikäli vesistövaikutusten vähentämiseen ei kiinnitetä riittävästi huomiota.

Lähitulevaisuudessa kierrätyksen painopistettä suunnataan rakennustoiminnan jätteiden sekä pakkausmuovin keräykseen ja kierrätykseen. Valtakunnan jättesuunnitelman tavoitteet ovat edistyneet maakunnassa.

Muuttoliike kaupunkeihin jatkuu ja taajamat tiivistyvät. Keski-Suomessa tämä korostuu erityisesti keskustaajunki Jyväskylän kasvuna maakunnan

laita-alueiden kustannuksella. Kunnat varautuvat tähän taajamien yleiskaavoituksella. Taajamien tiivistymisestä aiheutuu enenevässä määrin yhteentörmäyksiä nykyisen ja tulevan maankäytön välillä. Yleiskaavat muuttuvat myös aiempaa strategisemmiksi. Kuntien välinen yhteistyö strategisessa suunnittelussa lisääntyy.

Ilmastonmuutokseen varautuminen on välttämättömyyttä huomioida aiempaa paremmin niin suunnittelussa kuin rakentamisessakin. Kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen olosuhteiden parantaminen huomioidaan maankäytön edistämässä. Keski-Suomen ilmasto-ohjelma 2030 ja kuntien omat ilmasto-ohjelmat toimivat suunnannäyttäjinä. Tekninen kehitys mahdollista aiempaa suurempien ja tehokkaampien tuulivoimaloiden rakentamisen. Tuulivoimaloiden koon kasvaminen aiheuttaa kuitenkin ristiriitoja voimassa olevien tuulivoimayleiskaavojen kanssa.

Valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000-verkoston pohjautuva luonnonsuojelualueverkosto on pääosiltaan valmis; täydennyksiä verkostoon tulee lähinnä vapaaehtoisuuteen nojautuvan METSO-metsiensuojeluohjelman välityksellä. METSO-ohjelman Keski-Suomen tavoitteesta 8500 ha on suojeltu jo yli 6000 ha. Hyvin edenneen metsiensuojelun myötä suojelualueiden rooli hiilen varastoina ja ilmastonmuutoksen torjunnassa kasvaa.

Keski-Suomen arvokasta kulttuuriympäristöä sekä erityisesti lukuisia kansallispuistoja hyödynnetään entistä enemmän matkailussa. Vastaavasti julkinen keskustelu metsien terveyshyödyistä kasvat-

taa suojelualueiden luontoretkeilypainetta. Monet kulttuuriympäristöt ja uhanalaisten lajien esiintymät tarvitsisivat aktiivista ylläpitoa ja hoitoa.

Metsäteollisuuden investointien myötä lisääntyvä puunkäyttö luo jatkossa paineita kompensoida luonnon monimuotoisuuden kohdistuvia menetyksiä ja hillitä ilmastonmuutoksen etenemistä, tässä työssä ojitettujen soiden ja kosteikoiden suojelulla ja ennallistamisen edistämällä saattaa olla jo lähitulevaisuudessa huomattava merkitys. Vesihuoltolaitosten toiminnan kehittämistä ja alueellista yhteistyötä tullaan vahvistamaan maakunnassa eri tavoin. Kaiken kaikkiaan on olemassa suuri tarve vesihuoltosektorin rakennemuutokselle. Erityisesti lukuisten vesiosuuskuntien ja muiden pienten vesihuoltolaitosten ongelmana ovat vähäiset resurssit sekä haasteena osaamisen kehittäminen ja säilyttäminen. Siksi kuntien ja vesiosuuskuntien kesken on viriämässä enenevästi yhteistyöhankkeita vesihuollon uudelleen organisoimiseksi. Lisäksi vesihuoltosektorilla uudenlaista toimintaa on luonut Jyväskylän Energia Oy, jonka PISARA-liiketoiminnan tavoitteena on mm. palvella vesihuoltolaitoksia vesihuoltoverkkojen riskienhallinnan ja kunnossapidon kehittämiseksi. Keinoina ovat vesiverkkotiedon digitalisointi ja siihen liittyvät asiantuntijapalvelut. Näitä palveluja PISARA-organisaatio on tarjoamassa vesihuoltolaitoksille aiempaa pontevammin.

Pohjavesialueiden luokituksien edelleen jatkuva tarkistustyö yhdessä vedenhankinnallisten pohjavesiselvitysten kanssa palvelevat yhä kattavammin maakunnan pohjavesivarojen käyttömahdollisuuksia.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Vuoden 2018 taloudellinen kasvu osoittautui ennustettua paremmaksi koko maassa. Tällä hetkellä elinkeinoelämän osalta ilmassa tuntuu olevan monia vaaranmerkkejä. Kasvu on hidastunut viime vuodesta ja hidastumista povataan edelleen. Tämän vuoden osalta eivät ekonomistit kuitenkaan vielä ennusta isoja muutoksia.

Keski-Suomen kuudella seutukunnalla tilanne näyttää tällä hetkellä etenevän ihan valtakunnallisten ennusteiden malliin. Viime vuoden kaltaisesta kasvusta ei voida puhua, mutta yrityksillä ei ole menekkiongelmia. Yleisesti ottaen yritysten työllisyystilanne on hyvä, lomautuksia ei juurikaan ole eikä isoja yt-neuvotteluita, jotka olisivat johtaneet lomautuksiin tai irtisanomisiin.

Rekrytointiongelmista kärsitään alalla kuin alalla, mutta arvioidaan etteivät ongelmat ole viime vuotta pahempia. Yhteistyössä yritysten, oppilaitosten, ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa on löydetty keinoja löytää opiskelijoita ja työntekijöitä. Yritysten työvoiman saantia helpottanee osaltaan se, että työssäkäyntialueet näyttävät laajenevan. Tämä taas lisää työmatkaliikennettä ja asettaa liikenteen sujuvuudelle haasteita.

EK-barometri tammikuussa 2019 kertoi, että Keski-Suomen teollisuuden, rakentamisen ja palveluiden suhdannetilanne oli tammikuussa 2019 tavanomaista suotuisampi. Positiivista tilannetta ennakoivat tuotanto- ja myyntimäärien kohoaminen vuoden 2018 lopussa. Suhdanteiden odotettiin

kuitenkin hiipuvan kuluvaan vuoden alkupuoliskolla. Myös ammattitaitoisen työvoiman puute on edelleen yleinen ilmiö.

Pk-barometrin I /2019 mukaan näkymät ovat hieman synkistyneet viime syksystä, Pk-yritysten suhdanneodotukset ovat heikentyneet Keski-Suomessa edelleen viime syksystä, samoin kuin koko maassa Yleisiä suhdanneodotuksia koko maassa kuvaava saldoluku on +14, Keski-Suomen alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on +5, pudotus on merkittävä syksyn luvusta +23. Liiketoimintansa yleisten näkymien heikkenemistä ennakoivat nyt entistä useampi (20 %) kuin syksyllä (14 %). Paranevista ennakoivat nyt 26 %, kun osuus oli syksyllä 37 %.

Keski-Suomen investointiodotukset ovat tasolla -10. Jyväskylän seudun odotukset ovat painuneet syksyn tasolta +1 tasolle -9. Pohjoisessa Keski-Suomessa sen sijaan on parannusta syksyn -19 tilanteesta tasolle -3. Kannattavuusodotusten saldoluku Keski-Suomessa on +12, samalla tasolla kuin maassa keskimäärin. Kaikissa maakunnan seutukunnissa luku on positiivinen, ja Jyväskylän seutu (+16) sekä pohjoinen Keski-Suomi (+13) ovat paremmalla tasolla kuin koko maa. Pohjoisen Keski-Suomen kannattavuusodotukset ovat lisäksi kohonneet selvästi syksystä, jolloin oltiin tasolla +4.

Keski-Suomen kasvun kärjessä, ajanjaksolla tammi-syyskuu 2018, oli teollisuus, liikevaihdon kasvu oli 5,9 %, metsäteollisuuden kasvu oli 7,1 %. Myös rakentamisessa kasvu jatkui hyvänä

(5,7 %). Yksityisten palveluiden liikevaihtojen kasvu oli 2,8 %. Kaupan kasvuvauhti on parantunut, ja se oli 2,9 %. Kauppa kasvoi koko maassa 4,1 %. Viennin määrä kasvoi teollisuuden kasvun myötä 4,9 %. Viennissä on saavutettu vuoden 2008 taso. Keski-Suomi menetti vuonna 2009 miljardin vientituloja, jonka johdosta henkilötyövuosien määrä väheni 7 500. Metsäteollisuuden vienti on kasvanut huomasti johtuen hyvästä kysynnästä ja hintojen noususta sekä Äänekosken biotuotetehtaan käynnistymisestä. Paitsi viennissä myös yritysten henkilöstömäärässä saavutettiin viime vuonna v. 2008 taso. (Aikajana 1/2019)

Metsätaloudessa puulla on kysyntää ja ilmasto-keskustelua metsien hakkuista käydään aktiivisesti. Ympäristö- ja ilmastoasiat ovat muutenkin esillä entistä enemmän.

Ohjelmakauden lähestyessä loppuaan hanketoinnin tukemiseen käytettävät rahat vähenevät. Kysyntää hankerahoitukselle näyttäisi olevan runsaasti mutta rahoituksen saaminen tulee olemaan tiukkaa. Rahoituksessa etusijalla ovat yritysten hakemukset.

Metsäteollisuuden näkymät ovat positiivisia. Menestyvää ja luonnonvaroja säästävää biotalouden kehitystä tuetaan Äänekoskella Plänet B-hankeella, joka rakentaa Äänekoskesta maailman mittaluokan biotalouskeskittymää. Plänet B:n tavoitteena on tuoda kaupunkiin uusia yrityksiä ja parantaa olemassa olevien yritysten menestymismahdollisuuksia. Hankkeessa keskitytään erityisesti yritystoimintaa tukevien sekä uusien bio- ja

kiertotalouden innovaatioiden, verkostojen ja toimintamallien luomiseen. Kun biotaloussektori vahvistuu, syntyy yritystoimintaa ja työpaikkoja myös muille toimialoille, esimerkiksi palvelusektorille.

Rakentamisessa on siirrytty ns. normaaliaikaan viime vuosien valtavan rakennusbuumin jälkeen. Yritysten toimitilojen osalta näyttäisi olevan jopa paineita uusien toimitilojen saamiselle tai korjaamiselle ajan vaateita vastaavalle tasolle.

Teknolomiteollisuuden positiivisesta tilanteesta kertoo mm. Valmetin hyvä tilauskanta, joka tarjoaa suunnittelu- ja alihankintatyötä laajalle ympärilleen. Juuri 19.3 paljastettiin uutinen ulkopakkauskartonkikonelinjan toimittamisesta Malesiaan. Valtran traktoritehtaan näkymät ovat myös hyviä ja niitä tukee AGCON moottoritehtaan laajennusinvestointi Nokialla. (KSML)

MAATALOUS

Maatalouden heikko kannattavuus ja edelleen jatkuva rakennekehitys vähentävät tilojen määrää, mutta esim. tuotantoeläinten määrä ei näyttäisi vähenevän. Myös investoivia ja kehittyviä tiloja löytyy. Ruokaketjun kehittämiseen ja keskusomalaisen ruuan näkyvyyteen panostetaan tämän vuoden aikana merkittävästi.

Matkailussa on positiivisia näkymiä mm. luonto- ja hyvinvointimatkailun saralla. Kansallispuistojen kävijämäärät ovat olleet nousussa edelleen ja niiden hyödyntämistä yritystoiminnassa on mahdollista lisätä.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Finanssikriisin jälkeinen yritysten liikevaihtojen kasvu on näkynyt työvoiman kysynnän kasvuna vuodesta 2017 alkaen. TE-toimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen kasvu tarkoitti 21,1 prosentin kasvua verrattuna edelliseen vuoteen. Viime vuonna uusien avoimien työpaikkojen määrä kasvoi vuosikymmenen uuteen ennätyslukemaan 23 425 työpaikkaan. Kasvua vuoteen 2017 kertyi 22,3 prosenttia. Näin suurta TE-toimistoon ilmoitettujen työpaikkojen lukumäärän kasvua selittää osaltaan myös ELY-keskuksen ja TE-toimiston palvelujen tehostaminen. Vuositasolla TE-toimiston virkailijat tekivät yli 2 000 yrityskäyntiä seutukunnan yrityksiin ja sen lisäksi ELY-keskus vieraili n. 500 yrityksessä.

TE-hallinnon yhteistyössä työnantajien kanssa toteuttamat rekrytointikoulutukset ovat kasvattaneet suosiotaan yhtenä mielekkäänä rekrytointikanavana. Kohtaanto-ongelman ja rakennetyöttömyyden esteiden ratkaisussa rekrytointikoulutus on yksi parhaista työpoliittisista innovaatioista. Viime vuonna käynnistetyistä Miitti Keski-Suomi -palvelusta saatiin hyviä kokemuksia etsittäessä uutta työvoimaa työvoimapulasta poteville toimialoille. Palvelussa räätälöidään työnantajan tarpeiden ja toiveiden mukainen rekrytointitilaisuus, mihin kutsutaan kohdennettu työnhakijoiden joukko.

Kohtaanto-ongelmat, rekrytointiongelmat ja työvoimapula koskettavat tällä hetkellä kaikkia ammatti- ja toimialoja samanaikaisesti (tarkemmin seutukuntien katsauksissa). Ratkaisuja ei löydetä enää entisiin keinoin vaan on tärkeää, että ei tyydytä ainoastaan työttömyyden tarkasteluun, vaan tarvitaan laajempaa keinovalikoimaa: työurien pidentäminen, koulutuksen osuvuus ja työperäisellä mahanmuutto jne. Kohtaanto-ongelma on useiden rekrytointiprosessien iso ja merkittävä este, jonka lievittäminen on vaikea ja pitkäkestoinen tehtävä. Tähän työhön tarvitaan laajaa professorirajoja ylittävää ja poikkeusteollista yhteistyötä.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät Keski-Suomen kaikilla seutukunnilla nähdään, että työttömyys laskee edelleen tänä vuonna. Lasku koskee myös pitkäaikaistyöttömyyttä. Tämä perustuu siihen, että elinkeinoelämän puolella ei ole näkyvissä huonoja uutisia, toisaalta osa työttömästä työvoimasta on tulossa eläkeikään. Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden taso on lisäksi pysyttävä pitämään nykyisellä korkealla tasolla, jotta työttömien siirtymistä avoimille työmarkkinoille pystytään riittävästi tukemaan ja vastaamaan jatkuvaan haasteeseen osajajista.

Keski-Suomessa oli tammikuun lopussa 15 009 työttömää työnhakijaa, mikä on 1 960 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Joulukuuhun 2018 verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä väheni 786:lla. Työttömyyden pitkän ajan trendi on edelleen aleneva.

Työttömistä työnhakijoista oli tammikuussa kokoaikaisesti lomautettuja 900, mikä on 155 vähemmän kuin joulukuussa.

Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita oli tammikuun lopussa 694, mikä on 185 vähemmän kuin vuosi sitten ja 197 vähemmän kuin joulukuun lopussa. Työvoimakoulutuksessa ulkomaalaisia työnhakijoita oli 262.

Lukumäärä on suurempi (86) kuin vuotta aiemmin. Omaehtoisessa opiskelussa työttömyysetuudella ulkomaalaisten lukumäärä kasvoi vuoden takaisesta 5,1 %, luvun ollessa nyt 674.

Keski-Suomen alueella työttömien työnhakijoiden määrä väheni viime vuoden tammikuuhun verrattuna kaikissa seutukunnissa. Suhteellisesti eniten työttömyys aleni Keuruun seutukunnassa, jossa pudotusta tuli 22,6 %. Suhteellisesti eniten laskua oli Kinnulassa (39,3 %). Suhteellisesti eniten työttömiä työnhakijoita oli Saarijärvellä (15,8 %) ja vähiten Muuramessa (7,1 %). Alle kymmenen prosentin työttömyyteen pääsi tammikuussa viisi kuntaa. Varovasti arvioiden voisi laskea, että joulukuussa 2019 työttömyys on alittaa 14 000 tason.

JYVÄSKYLÄN SEUTUKUNTA

HANKASALMI, JYVÄSKYLÄ, LAUKAA, MUURAME, PETÄJÄVESI, TOIVAKKA, UURAINEN

Jyväskylän seutukunnassa asui vuoden 2018 lopussa 185 530 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 1 197 henkilöllä. Vuoden 2018 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 10 823.

Jyväskylän kaupungin strategiset kärjet ovat:

1. osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat
2. raikas ja kasvava elinvoima
3. resurssien viisas käyttö
4. liikuntapääkaupunki

ALUEEN VAHVUUDET JA TULEVAISUUDEN HAASTEET

Jyväskylän kaupungin väkiluku kasvaa edelleen aikaisempien vuosien tapaan noin 1.400 henkilön nettokasvulla, käytännössä kuntien välisen muuton tuloksena. Jatkossa kasvun varmistamiseksi täytyy huomioida entistä paremmin se, kuinka kaupunki pystyy pitämään kaupungissa ja työllistämään erilaisia oppilaitoksista valmistuneita sekä kansainvälisiä osaajia.

JYVÄSKYLÄN SEUTUKUNTA

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	+	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	++	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	○	○	+

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Esimerkkinä resurssiviisaudesta on kaupungin Kangas. Kangas on Jyväskylän merkittävin aluekehityshanke, jossa kunnianhimoinen suunnittelu, älykäs kaupunkirakenne ja uusin yhdyskuntatekniikka luovat ainutlaatuisia ja laadukasta ympäristöä asukkaille ja yrityksille. Tulevaisuudessa Kangas on 2 101 työpaikan ja 6 000 asukkaan koti. Alueella sijaitsee jo useita yrityksiä ja asuu yli 100 asukasta. Kankaalla toimii myös Jyväskylän ammattiopiston, Jyväskylän aikuisopiston ja Humanistisen ammattikorkeakoulun Luova kampus. Vanhan paperitehtaan uusi elämä on tässä! ((Jyvaskyla.fi)

Liikuntapäätökaupunki -asema perustuu mm. näihin: tulevaisuuden Hippos2020 on kansainvälisesti ainutlaatuinen liikunnan ja hyvinvoinnin keskittymä Jyväskylän ytimessä. Siellä on liikuntatutkimuksen ja -koulutuksen sekä kilpaurheilun huippuosaamista sekä erinomaiset puitteet harrastajille ja huippu-urheilijoille.

Kaupunki nyt: Kaupungissa sijaitsee Suomen ainoa liikuntatieteellinen tiedekunta, minkä lisäksi KIHU (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus) ja Likes (Liikunnan ja kansanterveyden edistämistätiö) toimivat Jyväskylässä. Tulevaisuuden Hippoksella tämä laaja tutkimus- ja mittausosaaminen tuodaan ammattiuurheilijoiden lisäksi myös arkiliikkujiin saataville ja käyttöön. Tänä päivänä Hippoksella harjoittelee jo satoja menestyksenkäitä urheiluseuroja

Kaupungin keskustan elinvoiman lisääminen nähdään kaupungin kasvulle erityisen tärkeänä, ja siksi siihen panostetaan lukuisin erilaisin toimenpitein, mm. keskusta-asumista lisäämällä sekä kulttuuritilojen kokonaisuutta selvittämällä.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Viime vuonna Jyväskylään valmistui ensimmäisen kerran yli 2 000 uutta asuntoa ja teollisuudelle valmistui 63,5 prosenttia enemmän toimitiloja, kuin vuoden 2017 aikana. Rakentaminen Jyväskylässä on säilynyt korkealla tasolla; asuin-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjä on viime vuoden aikana valmistunut selvästi enemmän vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Asuntorakentaminen tosin näyttäisi alkavan vähän hiipua eli palata normaalitilanteeseen viime vuoden ennätysvuodesta. Yksittäisinä työpaikkarakentamisen kohteina tärkeitä lähitulevaisuudessa ovat Kankaalle

rakentuvat Optimes Business Garden ja Kankaan Arkki sekä keskustaan rakentuva Reimarin kulma (asuin- ja toimitilaa).

Uusien yritysten perustaminen on jatkunut vilkkaana Jyväskylässä: niitä perustettiin v. 2018 yli 900.

Yritystoimipaikkojen määrä jatkaa niin ikään kasvuaan, tammikuussa 2019 toimipaikkoja Jyväskylässä oli 7.997 kappaletta. Kotimarkkinakysyntä ylläpitää erityisesti palvelusektorin kasvua, ainakin vielä tänä vuonna.

Jyväskylä kiinnostaa myös toimivia yrityksiä sijaintipaikkakuntana. Vuonna 2018 positiivisen sijoittumispäätöksen kaupungin sijoittumispalveluiden työn tuloksena teki 11 yritystä, mutta myös jo kaupungissa toimivilla yrityksillä on paljon kasvupotentiaalia.

Haasteena niiden kasvulle on erityisesti tietyillä aloilla työvoiman kysynnän ja saatavuuden välinen kohtaanto-ongelma; kasvun pullonkaulana on työvoimapula, joka näkyy mm. ICT:n, metalliteollisuuden, teknisen suunnittelun ja ravintolan aloilla. Eteläportin tekeillä olevan valmistavan teollisuuden palvelukeskittymän odotetaan tuovan kaupunkiin lukuisia uusia kansainvälisiäkin yrityksiä. Työllisyys on jatkanut kohentumistaan, mikä näkyy mm. palkkasumman kasvamisena ja perustoimeentulotuen saajien määrän vähentymisenä. Teollisuuden kapasiteetti alkanee olla täyskäytössä.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Jyväskylän seutukunnalla yritysten henkilöstömäärien kasvu alkoi näkyä työttömyyttä kuvaavissa tilastoissa vuoden 2016 alusta alkaen. Viime vuonna tapahtui ”ihme”, johon ei enää juuri uskottu, että yritysten henkilöstömäärä nousi vuoden 2008 tasolle. Henkilöstömäärän kehitys vastasi koko Keski-Suomessa, josta Jyväskylän seutukunnan osuus on noin kaksi kolmasosaa, viime vuonna koko lailla koko maan keskiarvon tasoa.

Jyväskylän seutukunnalla rekrytointiongelmat ja työvoimapula ovat usealla toimialalla olleet joka-päiväinen ilmiö. Pitkän taantuman ja sen aiheuttaman vähäisen työvoiman kysynnän seurauksena työnhakijoissa on valittavan paljon vaikeasti

työllistyviä. Aidosta kohtaanto-ongelmasta kertoo se, että usean työpaikan täyttyminen on kestänyt aikaisempaa kauemmin. Rekrytointiongelmaisten työpaikkojen kohdalla tilanne vuoden takaiseen tilanteeseen ei ole juurikaan muuttunut.

Ict-alan korkeakoulutusta vaativien ammattien työvoimapulasta on tullut maailmanlaajuinen ilmiö. Jyväskylän alueellakin olisi usealle sadalle ict-alan ammattilaiselle työtä. Osaavan työvoiman riittämättömyydestä on tullut este yritysten liikevaihtojen kasvulle. Alan yritykset ovatkin lähteneet etsimään kasvua ja helpotusta työvoimapulaan yritysostojen kautta. Ict-alan erikoistilannetta kuvaa hyvin se, että alalla on työvoimasta pulaa sekä yksityisellä, että julkisella sektorilla. ICT-alan työvoiman saatavuusongelmat nostettiin näyttävästi esim. KSML 14.3.2019:

”ICT-alan työvoimapula on selkeästi pahentunut vuoden 2017 jälkeen Jyväskylässä. Asian korjaamiseksi Jyväskylän kaupungin elinkeinoyksikkö Business Jyväskylä aloitti torstaina valtakunnallisen kampanjan ICT-osaajien houkuttelemiseksi kaupunkiin. Kuukauden kestävään kampanjaan osallistuu 17 paikallista ICT-yritystä, jotka etsivät osaajia muun muassa robotiikan, koneoppimisen, pilvipalveluiden, tietoturvallisuuden, data-analytiikan ja ohjelmistokehityksen tehtäviin.

Jyväskylän ICT-alalla toimii yli 500 yritystä, joiden yhteenlaskettu liiketoiminnan volyyymi on noin miljardi euroa. Arvioiden mukaan ne tarvitsevat tuhat osaajaa vuoteen 2022 mennessä.

ICT-alaa ei voi tarkastella tiukasti omana sektorina, sillä myös perinteiset raskaan teollisuuden toimijat uudistuvat. Digitalisaation myötä osaajille on tarvetta niin konepajoissa, finanssialalla, julkishallinnossa kuin terveysalallakin, Jyväskylän kaupungin elinkeinojohtaja Anne Sandelin sanoo.

OSAAVAN TYÖVOIMAN saatavuusongelma on rajoittanut paikallisten toimijoiden kasvua jopa siten, että muutama toimija on laajentanut toimintaansa muualle Suomeen osaajien löytämiseksi. Innovatiivisten startupien, markkina-asemansa vakiinnuttaneiden isojen toimijoiden ja kansainvälisten ICT-yritysten lisäksi Jyväskylässä sijaitsee muun muassa Kelan IT-yksikkö sekä puolustusvoimien johtojärjestelmäkeskus.

IT-alan koulutusta annetaan 11 yliopistossa, joista Jyväskylän yliopisto on merkittävin: Jyväskylältä

valmistuu eniten tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen kandidaatteja sekä toiseksi eniten maistereita. Tuhannen osaajan tarve perustuu Jyväskylän yliopiston informaatioteknologian tiedekunnan selvitykseen.

Vuodesta 2019 odotetaan tulevan rakennusalalla ennätysvuotta 2018 hiljaisempi vuosi. Kuitenkin yhä edelleen pulaa on rakennusinsinööreistä sekä vastaavista rakennusmestareista. Metalliala on joutunut kamppailemaan jo useita vuosia jatkunutta työvoimapulaa vastaan. Ennuste metallialan työvoimapulan helpottumisesta tulevina vuosina eivät ole kovin optimistisia, sillä alalle tarvitaan koko maassa useita kymmeniä tuhansia uusia työntekijöitä seuraavien lähivuosien aikana. Terveydenhuolto- ja sosiaaliala kuuluvat myöskin niiden toimialojen joukkoon, joissa Jyväskylän seutukunnalla on ollut työvoimapulaa jo pitkään. Tämän tarpeen täyttämiseksi on suunnattava katseet ulkomaille kotimaassa tapahtuvan koulutuksen lisäksi.

Jyväskylässä järjestettiin viime vuonna reilut 60 Miitti-tapahtumaa. Eniten palvelun kautta etsittiin terveydenhuolto-, metalli-, rakennus-, puhtaanpito sekä hotelli- ja ravintola-alan työntekijöitä.

TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Jyväskylän työttömyysaste on laskenut vuoden 2016 helmikuusta vuoden 2018 joulukuun loppuun mennessä jokaisena kuukautena verrattuna edellisvuoden vastaavaan kuukauteen. Jyväskylän työttömyyden myönteinen kehitys oli varsinkin vuoden 2017 jälkimmäisen puoliskon aikana varsin ripeää. Vuoden 2018 aikana työttömyyden laskuvauhti hidastui vuoden loppua kohden mentäessä. Työttömyyden rakenne aiheuttaa sen, että mitä enemmän työttömien lukumäärässä tullaan alaspäin, niin työttömyyden aleneminen hidastuu.

Maan suurimpien kaupunkien vertailussa Jyväskylän työttömyysaste oli vuoden 2018 lopussa noin prosenttiyksikön verran korkeampi kaupunkien keskimääräisestä työttömyysasteesta. Joulukuun lopussa viime vuonna työttömiä työnhakijoita oli 10 823. Noin kahdessa ja puolessa vuodessa työttömien lukumäärä väheni 4 917 työnhakijalla eli 31,2 prosentilla. Työttömyyden kehitys on seutukunnalla ollut siis huomattavan myönteistä. Loppuvuoden 2018 ja alkuvuoden 2019 aikana

seutukunnalla käynnistettyjen yt-neuvottelujen määrän kasvu on ollut verrattain rauhallista ja siksi työttömyyden ennakoidaan edelleen laskevan loivasti.

Pitkäaikaistyöttömyyden hurjin laskuvauhti tasaantui viime vuoden loppua kohti mentäessä. Tuona aikana pitkäaikaistyöttömyys laski useana kuukautena yli 40 prosenttia verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Lukujen taustalla talouden nousukauden ja työvoiman kasvaneen kysynnän lisäksi merkittävänä tekijänä ovat olleet TE-toimistojen suorittamat määräaikaishaastattelut. Vuoden 2019 aikana pitkäaikaistyöttömyyden voidaan odottaa edelleen laskevan, koska virta pitkäaikaistyöttömyyteen tulee olemaan aikaisempaa vähäisempää.

Nuorten eli alle 25-vuotiaiden työttömyyden lasku viime vuonna oli suunnilleen samaa tasoa, kuin vuonna 2017. Viime vuoden lopussa nuorisotyöttömyys oli vähentynyt vuoden takaiseen vastaavaan aikaan verrattuna 13,9 prosenttia. Toiveet nuorisotyöttömyyden parantumisesta ehkä olivat seutukunnalla viime vuotta ajatellen toteutunutta kehitystä suuremmat, mutta myönteisenä seikkana voidaan pitää sitä, että nuorisotyöttömyyden suhteellinen lasku viime vuonna oli vahvempaa, kuin kokonaistyöttömyyden lasku.

JÄMSÄN SEUTUKUNTA

JÄMSÄ, KUHMOINEN

Jämsän seutukunnassa asui vuoden 2018 lopussa 22 849 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 280 henkilöllä. Vuoden 2018 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 301.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet Jämsän seutukunnalla elinkeinoelämä viestii myönteisistä, joskin hidastuneen kasvun tunneilmasta. Toimitiloille on kysyntää, suurempiin toimitiloihin on tarvetta ja yritysten investointihankkeita on käynnistynyt hieman edellisvuotta enemmän. Suuria investointeja, jotka realisoituisivat laajempina rekrytoineina alueen keskisuurissa yrityksissä, ei ole käynnissä tällä hetkellä. Yritysten perustannassa 2018 oli edellisvuoden tapaan erittäin vilkas ja nettomuutos (perustetut-lopettaneet) on pysynyt positiivisena (+32) aiempien vuosien tapaan. Omistajanvaihdoksia tehdään edelleen runsaasti. Vaihdosten lukumäärää rajoittaa pula potentiaalisista jatkajista.

JÄMSÄN SEUTUKUNTA

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	+	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	+	○	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	-	○	○

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Seutukunnan työllisyys on kehittynyt myönteisesti, lomautuksia ei ole käytetty laajamittaisesti talouden tasapainottamiseen. Matkailun alalla yksi yritys on lopettanut toimintansa, mutta muista kun kysyntään liittyvistä syistä. Työttömyyden alenemisen ei nähdä jatkuvan aiempien vuosien tapaan, sillä helposti työllistettävä ydintyövoima on jo pääosin työssä. Työttömyyden aleneminen edellyttää jatkossa työssä tarvittavan osaamisen rakentamista koulutusorganisaatioiden tuella.

Julkisella sektorilla rahoitusvaje edellyttää kuntaorganisaatioiden toiminnan jatkuvaa uudelleentarkastelua ja organisaatioiden uudistamista. Sote- ja maakuntahallintouudistuksen kaatumisen lisää kuntien talouden haasteita entisestään.

Suurteollisuudessa toimintojen sopeuttaminen globaalien markkinoiden kysyntää vastaavaksi on jatkuvaa ja näkyy sekä henkilöstön supistamisina, että rekrytoineina. Sekä ilmaitaan että puutuoteteollisuus hakee jatkuvasti osaavaa henkilöstöä ja hyödyntää mm. oppisopimuskoulutuksia osaavan henkilöstön rekrytoimiseksi.

Liikennejärjestelmien kehittämisessä kuten koko maakunnankin seutukunnan tärkein hanke on kaksoisraideinvestoinnin edistäminen Jyväskylän ja Tampereen välille. Kaksoisraide lyhentää matka-aikaa Keski-Suomesta Tampereelle ja Helsinkiin, vähentää radan häiriöherkkyyttä ja kasvattaa kapasiteettia sekä turvaa vientikuljetukset UPM:n Jämsän tehtailta Raumalle ja Metsä Fibren Äänekosken tehtaalta Vuosaareen. Kaksoisraiteen lisäksi valtateiden 9- ja 24 kehittäminen on välttämätöntä sekä teollisuuden, että matkailuun liittyvän henkilöliikenteen kannalta.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

UPM tulos oli erittäin vahva edellisen vuoden tapaan ja myös 2019 liiketoimintojen odotetaan jatkuvan hyvällä tasolla. Terveen kysynnän kasvun odotetaan jatkuvan useimmissa liiketoiminoissa ja kysynnän laskun pysyvän maltillisena graafisissa papereissa. Tarra- ja älypapereissa sekä pakkauskartongeissa kysyntä tulee kasvamaan, mihin Jämsänjokilaaksossa on varauduttu investoinnein. UPM:n tulevaisuuden hankkeissa avainasemassa on vaihtoehtojen kehittäminen fossiilisen talouden ratkaisuille: korkean arvon

kuitutuotteet, erikoispakkausmateriaalit ja molekulaariset biotuotteet. Yhtiön vahvan tulevaisuusorientaation ja erinomaisen tuloskunnan ennakoidaan tuovan työtä myös jatkossa jokilaakson tehtaille, mikä edellyttää, että osaavan työvoiman saatavuudesta pidetään erityistä huolta.

Patrian tilauskanta on ollut vakaa 2018 ja osavaa henkilöstöä haetaan jatkuvasti erityisesti työnjohto- ja suunnittelutehtäviin. Alkuvuodesta uutisoitu Airbus 380 valmistamisesta luopuminen ei ole taloudellisesti kovin merkittävä osa yhtiön toimintaa Jämsän seudulla. Varaosien valmistusta tullaan jatkamaan 20 – 30 vuotta ja tuotannossa työskenteleville löytyy uutta työtä muista asiakkuuksista. Puolustusvoimien toteuttamasta Hornet seuraajahankkeesta ennakoidaan pitkällä tähtäimellä työtä ilmailuteollisuuden toimijoille Jämsän seudulla.

Teollisuuden alihankintayrityksissä ja metallialan valmistavan teollisuuden kärkiyrityksissä tilauskanta on vankka. Tuotantoon liittyviä investointeja on toteutettu maltillisesti ja kärkiyrityksiin on palkattu avainhenkilöitä. Metallialan valmistavassa teollisuudessa on jatkuva pula osaavasta työvoimasta, mikä jarruttaa yritysten kasvua.

Vuonna 2018 rakentamiseen liittyviä lupia myönnettiin hieman edellistä vuotta enemmän, mutta edelleen suhteellisen vähän. Luvituksen painopiste on pienemmissä hankkeissa. Kooltaan merkittäviä kohteita luvitettiin vain muutamia. Asuntomarkkinoilla on edelleen rauhallista. Kohteita on myynnissä paljon ja hintataso on alhainen. Myönteisenä signaalina on nähtävissä lisääntynyt kysyntä Tampereen talousalueen suunnasta. Erinomaiset liikenneyhteydet, luonnon läheisyys ja edullinen asuminen houkuttelevat sekä omistus- että vuokra-asumiseen Jämsän seudulla. Himoksen alueelle kysyntää on ollut tasaiseen tahtiin. Myllymäen alueella on käynnistymässä lähiaikoina suunnitteluvaiheessa oleva toimitilahanke, josta odotetaan helpotusta pk-yritysten toimitilakysyntään.

Matkailualalla kasvu on ollut maan tasoa¹ nopeampaa (koko maa +1,4 %, Jämsän seutu +2,9%), mutta kehityksen jatkuminen edellyttää panoksia investointeihin ja kansainvälistymiseen. Saavutettavuuden ja sujuvien matkakettujen merkitys on oleellinen alan kehittymisen kannalta. Jämsän seudulla panostetaan kansain-

¹ Majoitusliikkeiden rekisteröidyt yöpymiset (sis. majoitusliikkeet, joissa vähintään 20 vuodepaikkaa)

välischen matkailijavirtojen kasvattamiseen. Eri-tyisesti kasvua odotetaan perinteisiltä lähtöalueilta (Hollanti, Belgia, Saksankielinen Eurooppa, Venäjä, Viro) sekä Aasiasta. Majoituksen hinta parani 11 % suhteessa edelliseen vuoteen, mutta on edelleen suhteellisen alhainen verrattuna kansalliseen tasoon. Talviesonki 2018 päästiin aloittamaan hyvissä ajoin ja siitä odotetaan hyvää tulosta. Himoksen kylpyläinvestoinnin käynnistymiseen liittyvät odotukset luovat uskoa tulevaisuuteen. Ammattitaitoisesta työvoimasta on jatkuvaa pulaa työn kausiluonteisuuden vuoksi.

Kivijalka- ja marketkaupassa väestön rakenteellinen muuttuminen vaikuttaa kuluttajakysyntään ja kauppojen toimintaedellytyksiin. Matkailun kuluttajakysyntä on lisääntynyt, mutta ostovoimaa ei edelleenkään ole runsaasti monien alojen erikoiskaupan tarpeisiin. Kuluttajakaupassa on haasteita myös työntekijöiden rekrytoinnissa. Työntekijöiden kiinnostukseen vaikuttavat mm. alalla tehtävä vuorotyö ja osa-aikaiset työsuhteet. Alalla toimii paljon vuokratyöntantajia, joiden avulla pyritään ratkomaan työntekijäpulaa. Kuluttajakauppaan liittyvät haasteet näkyvät Jämsässä kivijalkakauppojen lakkauttamisina ja alan vaihtoina. Jämsän keskustan liiketiloihin on saatu jonkun verran uusia toimijoita, mutta liikkeitä on myös lakkautettu.

Elintarvikealalla Jämsän seudun yritysten tilanne on vakaa. Yritykset kehittävät aktiivisesti toimintaansa ja toimivat kansainvälisillä markkinoilla. Työperäisistä maahanmuuttajista on löydetty ratkaisuja alan työnvoimapulaan. Joidenkin yritysten osalta toiminnan kehittyminen edellyttäisi toimitilarakentamista. Myös kylmävarastointitiloihin olisi kysyntää. Elintarviketeollisuuden alalla tuoteturvallisuus, vastuullisuus sekä ilmasto- ja ympäristöstävällisyys ovat vaikuttavia trendejä, jotka muokkaavat kuluttajien ja kaupan tarpeita ja toiveita. Jämsän seudun alalla toimivat yritykset seuraavat aktiivisesti alan kehittymistä ja kehittävät toimintaansa sen mukaisesti.

Maaseutuelinkeinoissa rakennemuutos jatkuu. Eläköitymisten myötä tilojen lukumäärä supistuu hitaasti ja pellot vuokrataan pääsääntöisesti eteenpäin toimiville maaseutuelinkeinojen harjoittajille. Lähiruokaan pohjautuvan trendin odotetaan vahvistuvan vähitellen sekä kuluttajakaupassa, ravintola-alalla, että matkailun toimialalla.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Joillain aloilla, erityisesti metalli- ja ilmailuteollisuudessa, terveysalalla sekä ravintola- ja keittiöalalla kasvua jarruttaa pula osaavista työntekijöistä. Työntekijäpulaa ratkotaan aktiivisesti koulutusorganisaatioiden, kehittäjien ja työnantajien yhteistyössä. Seudun ulkopuolelta tulevien rekrytointien tueksi tarvitaan polkuja ja eri tahojen yhteistyötä. Eriyisesti korkeakoulutettujen osaajien rekrytoiminen esim. teknisiin työnjohtotehtäviin on edelleen haastavaa.

Yleisen taloudellisen kasvun käännyttyä loivemman kasvun suuntaan tälle vuodelle ei ole odotettavissa avoimien työpaikkojen lukumääräistä kasvua. Seutukunnalla on kuitenkin viimeisen puolen vuoden aikana esiintynyt kasvavaa kiinnostusta työnantajien ja TE-hallinnon yhteistyönä toteutettavia yhteishankintakoulutuksia sekä työnantajille räätälöityjä niin sanottuja Miitti -rekrytointitilaisuuksia kohtaan.

Jämsän seutukunnalla työvoiman saatavuutta pidetään suurempana ongelmana yritysten kasvun esteenä, kuin kysynnän puutetta. Seutukunta on Keski-Suomen muiden seutukuntien lailla potent merkittävää metallialan työvoimapulaa. Varsinkin ammattitaitoisista hitsaajista, koneistajista ja ohutlevysepistä on ollut kysyntää. Tuotekehitykseen ja tuotteistamiseen tarvittavaa korkeakoulutettua johtotason ammattilaisia on vaikea saada seutukunnalle. Logistiikka-ala on myös edelleen toinen työvoimaa kaipaava toimiala. Yhdistelmäajoneuvokuljettajista sekä maa- ja metsätalouskoneiden kuljettajien kohdalla on esiintynyt rekrytointiongelmia.

Terveydenhuoltoalan sijaisuudet, kuten sairaanhoitajien ja lähihoitajien tehtävät ovat olleet usein vaikeasti täytettäviä. Sosiaalialan erityisasiantuntijoita seutukunnalle kaivataan myös tarjontaa enemmän. Näiden kahden viimeksi mainitun toimialan kohdalla työvoiman saatavuus tulevaisuudessa näyttää valitettavan huolestuttavalta.

Kauppan alalla tapahtunut liikkeen aukioloaikojen muutos on aiheuttanut rekrytointiongelmia osa-aikaisten työntekijöiden palkkaamisissa. Ravitsemisalalla kokeista ja keittiötyöntekijöistä on ollut pulaa.

Seutukunnalla rekrytointiongelmia esiintyisi huomattavasti enemmän ilman toisen asteen koulutustarjonnasta vastaavaa Gradia Jämsää. Gradian merkitystä seutukunnan elinkeinoelämälle on elintärkeää. Oppilaitoksen kahdessa toimipisteessä tapahtuvaa opetusta on mahdollista saada sekä nuorisosteen opiskelijoiden, että jo työelämän kokemusta omaavien varttuneempien opiskelijoiden. Oppilaitoksessa ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja lyhytkurssit ovat pääosin suunnattu työelämälähtöisesti juuri niille aloille, joissa työvoiman kysyntää esiintyy eniten. Jämsästä on kehittynyt Himoksen alueen palvelujen ansiosta maakunnan eteläisen osan merkittävä matkailualan keskittymä. Gradia Jämsä onkin ottanut hyvin huomioon koulutustarjonnassaan matkailualan eri koulutusmahdollisuudet.

Kuhmoisten kunnassa viime vuoden puolella oli mielenkiintoinen ja myönteinen ilmio. Jos ei nyt vielä aivan muuttoliikkeestä voidakaan puhua, niin kuntaan joka tapauksessa muutti jonkin verran nuoria perheitä ja valtaosa näistä perheistä muutti eteläisestä Suomesta.

TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Joulukuun 2018 lopussa seutukunnan työttömyys-

aste oli laskenut 12,8 prosenttiin vuoden 2017 joulukuun 14,6 prosentista. Pitkäaikaisen kestävän kehityksen kannalta työttömyyden laskun voidaan todeta olevan hyvää tasoa, varsinkin kun otetaan huomioon seutukunnalla aiempina vuosina suurteollisuuden parissa tapahtuneet työvoiman vähennykset. Merkkejä työttömyyden laskun pysähtymisestä ei vuoden 2019 alkupuolella ole havaittavissa, joskin laskun voidaan ennakoida olevan jonkin verran loivempaa verrattuna vuoden 2018.

Vuonna 2018 miesten työttömyys väheni keskimäärin kuukausittain 17,5 prosenttia ja naisten työttömyys vastaavasti 12,9 prosenttia. Työttömyys on laskenut kaikissa ikäryhmissä, myös siis yli 50-vuotiaiden ikäryhmässä. Seutukunnan työttömyyden kehityksen positiivisin uutinen on pitkäaikaistyöttömyyden yhtäjaksoisen laskun jatkuminen viime vuoden jokaisena kuukautena. Alle 25-vuotiaiden keskimääräinen kuukausittain työttömyys pysyi viime vuonna täsmälleen samalla tasolla kuin vuonna 2017. Seutukunnan tulevaisuuden huoltosuhteen kannalta on varsin ongelmallista, mikäli nuoret eivät koe seutukuntaa riittävän vetovoimaisena, vaan muuttavat isompiin kasvukeskuksiin. Seutukunnan tarjoamat työllisyysnäkyvät ovat kuitenkin melko hyvät.

KEURUUN SEUTUKUNTA

KEURUU, MULTIA

Keuruun seutukunnassa asui vuoden 2018 lopussa 11 353 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 202 henkilöllä. Vuoden 2018 lopussa töttömiä työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,3 % ja työttömiä työnhakijoita oli 483.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet Keuruun seutukunnalla satsataan Kehittämissyhtiö Keulink Oy:n hallinnoimien hankkeiden myötä vahvasti kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Keuruselkään ja sen ympäristöön liittyvä Satamat ja reitit -hanke pyrkii vahvistamaan olosuhteita ja mahdollisuuksia erityisesti matkailuun liittyen. Hanke pyrkii yhdistämään Keuruun kaupungin ja Mänttä-Vilppulan tarjoamat palvelut helpommin saataville ja siten myös vahvistamaan alueen vetovoimaa. Hanke tuottaa Master Plan -tasoisia suunnitelmia Keuruun Ahtolan satamasta ja Mänttä-Vilppulan Myllyrannan satamasta. Näiden suunnitelmien toivotaan tuottavan myös määrätietoisia investointeja mukanaan.

Keuruselän luoteisrannasta Keurusseudun veturi-hanke jatkaa vuoden 2018 aikana toteutetun Keuruun varuskuntaan kohdistuneen esiselvityshankkeen tuloksia ja johtopäätöksiä tähtäimenään kaupallisen yritystoiminnan synnyttäminen. Hanke tarkastelee Keuruselän luoteisranta kokonaisvaltaisesti ja siten vahvistaa alueella jo olevaa yritystoimintaa sekä lisää yleisesti vetovoimaa.

KEURUUN SEUTUKUNTA

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	+	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	+	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	-	-	-

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Maaseudun kehittäminen -hanke kohdistuu Keurusseudun maaseudun pienten yritysten ja maatalojen kehittämiseen. Hankkeessa etsitään uudenlaisia tuotteita ja toimintoja laajasti. Näiden tarkoituksena on olemassa olevien yritysten ja maatalojen elinvoiman vahvistaminen ja myös uusien yritysten ja yritysmuotojen synnyttäminen. Hanke pyrkii omalta osaltaan vahvistamaan seutukunnan vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Hankkeen avulla pyritään myös vaikuttamaan maatalouden toiminnan säilymiseen ja myös vahvistumiseen. Tässä nähdään erityisenä mahdollisuutena viljelytoiminnan monipuolistaminen uusilla innovaatioilla.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Hyvinvointipalveluiden kehittäminen nähdään vahvana tulevaisuuden elinvoiman kasvattajana. Keurusseutu on mukana Jyväskylän ammattikorkeakoulun Hyvää Yhdessä -hankkeessa. Hankkeen toivotaan tuottavan selkeitä toimenpiteitä erityisesti pienten hyvinvointipalveluita tuottavien yritysten elinvoiman vahvistamiseen.

Keurusseudun suurimmat teollisuuden työnantajat ovat kasvaneet lähes jokainen. Se näkyy erityisesti työpaikkojen lisääntymisenä. Neljän suurimman työnantajan työpaikat ovat lisääntyneet yli 80:llä. Samalla yritykset ovat tehneet myös investointeja vahvistaakseen kasvun mahdollisuuksia. Keurusseudulla metsäalan kokonaisuus näyttää vahvalta erityisesti puun korjaamisen osalta. Alueella on vahvaa ja kasvavaa osaamista. Myös puurakentamisen suunnalla nähdään kasvavia mahdollisuuksia. "Rakennetaan Puusta" -hanke on lisännyt tietoisuutta puun käytön mahdollisuuksista ja näköpiirissä on, että se otetaan entistä paremmin huomioon esimerkiksi kaavoituskokonaisuudessa.

Metalliteollisuuden osalta näkymät ovat hyvät. Keurusseudulla metallin alalla yritykset ovat pääasiassa alihankintaketjun osia, joka tietysti tuo myös epävarmuustekijöitä mukanaan. Kuitenkin alueen korkea osaamisen taso nähdään niin vahvana, että tämäkin vuosi tulee olemaan kasvun aikaa.

Graafinen ala voi hyvin. Otavan kirjapaino on viimeisen kahden vuoden aikana joko jo tehnyt investointeja tai päätöksen niistä. Näillä tähdätään siihen, että tuotannon tehokkuus kasvaa, kil-

pailukyky paranee kiristyvillä markkinoilla ja tuotteiden läpimenoaika pienenee. Nämä vahvistavat Keurusseudun merkitystä kirjapainoalalla. Otavan kirjapainokylässä myös pienemmät toimijat voivat hyvin. Alueella on muun muassa yritys, joka on erikoistunut painotuotteiden jälkikäsitteilyyn graafisen teollisuuden tarpeisiin. Lisäksi perinteiseen postikorttialaan erikoistuneen yrityksen tulevaisuuden näkymät ovat varsin hyvät.

Kaupan ala on ollut seutukunnalla kasvussa. Näkymät ovat edelleen hyvät. Keuruulla Tervan alue on muodostunut kaupan keskuksiksi, jonka vetovoiman uskotaan edelleen kasvavan.

Uusia yrityksiä on perustettu aikaisempien vuosien kaltaisesti. Yrittäjyys kiinnostaa edelleen. Keurusseudulla perustettujen yritysten nettomäärä oli positiivinen vuonna 2018. Yrittäjyyden vahvistaminen nähdään erittäin merkittävänä tekijänä edelleen ja siihen etsitään jatkuvasti käytännöllisiä toimenpiteitä.

Hotelli Keuruselän toiminta loppunee kuluvan vuoden elokuun lopussa. Työeläkeyhtiö Elo on irtisanonut vuokrasopimuksen hotellitoimintaa pyörittävän operaattorin kanssa. Hotellitoiminnan päättyminen on vakava isku Keurusseudun matkailulle. Alueen positiiviselle ratkaisulle etsitään vaihtoehtoja. Keuruselän luoteisrannasta Keurusseudun veturi -hankkeen toivotaan omalta osaltaan avaavan myös hotelli Keuruselälle ja sen tulevaisuudelle uusia mahdollisuuksia.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Työvoimasta seutukunnalla olisi ollut viime vuonna enemmänkin kysyntää, mikäli vain ammattitaitoisia työntekijöitä olisi ollut saatavilla. Varsinkin alueen metalliteollisuuden yritysten kasvun esteenä on ollut työvoimapula. Vuoden aikana yritykset olisivat palkanneet kymmeniä uusia metallialan ammattilaisia, mikäli sellaisia olisi ollut tarjolla. Ensisijaisesti hitsaajista ja koneista jista on ollut merkittävää kysyntää. Yritykset ovat yhteistyössä kehittämissyhtiö Keulink Oy:n, oppilaitosten ja TE-hallinnon kanssa etsineet työntekijöitä aina Jyväskylää myöten. Seutukunnalla on myös järjestetty suurin markkinointiponnistuksien rekrytointitilaisuuksia.

Tämän vuoden alussa Keski-Suomen Yrittäjäjuh-

lassa Maakunnallisella Yrittäjäpalkinnolla palkittu HT Laser Oy on kuitenkin lähtenyt etsimään ennakkoluulottomasti työvoimapulaan ratkaisuja rekrytoimalla runsaasti ulkomaalaisia työntekijöitä. Ulkomaalaistaustaiset työntekijät edustavat yli kymmentä eri kansallisuutta ja yrityksessä kommunikoidaan kolmella eri kielellä. Yritys on onnistuneiden rekrytointien ansiosta vahvalla kasvu-uralla ja on Keuruun suurin yksityinen työnantaja. HT Laser Oy:n toiminta kelpaa erinomaiseksi esimerkiksi muille yrityksille siitä, miten yrityksen laaja-alainen ja aktiivinen kansainvälinen työvoiman hankinta on mahdollistanut liiketoiminnan kasvun.

TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Keuruun seutukunnan työttömyysaste on perinteisesti ollut Keski-Suomen maakunnan seutukuntien vertailussa useiden vuosien ajan kaikkein matalin ja sitä se oli myös viime vuonna. Ero toisiin seutukuntiin on tosin viimeisen parin vuoden aikana jonkin verran supistunut. Joulukuun lopussa seutukunnan työttömyysaste oli 10,3 prosenttia, joka lukumääräisesti tarkoittaa 483 työtöntä. Vähennystä vuoden takaiseen tilanteeseen kertyi 2,9 prosenttiyksikköä. Työttömyyden lasku vuoden 2018 aikana ei enää ollut yhtä jyrkkää, kuin mitä se oli vuonna 2017. Seutukunnan työttömyysasteen säilyminen edelleen maakunnan matalimpana on hienoinen, mutta toki myönteinen yllätys, kun muistetaan, että Keuruun varuskunta lakkautettiin vuoden 2015 alussa. Pioneerirykmentin lakkauttamisella on ollut huomattavasti aikaisempaa pelättyä pienemmät vaikutukset Keuruun työttömyyslukuihin.

Myönteisintä työttömyyden kehityksessä viime vuonna oli pitkäaikaistyöttömyyden laskun jatkuminen. Lasku tosin oli selvästi loivempaa, kuin mitä se oli vuonna 2017, mutta laskun loiventuminen on hyvin ymmärrettävää pitkäaikaisyöttömien lukumäärän laskiessa "siedettäviin" lukemiin. Joulukuun lopussa viime vuonna seutukunnalla pitkäaikaistyöttömiä oli 74 henkilöä, kun vastaava luku kahta vuotta aiemmin oli vielä 262. Nuorisotyöttömyyden kehitys alkuvuonna näytti huolestuttavasti pysyvän paikallaan, mutta viime vuoden jälkimmäisellä puoliskolla kehitys kääntyi jopa vuoden 2017 kehitystä myönteisemmäksi. Alle 25-vuotiaita työttömiä seutukunnalla vuoden 2018 joulukuun lopussa oli 60 työnhakijaa.

JOUTSAN SEUTUKUNTA

JOUTSA, LUHANKA

Joutsan seutukunnassa asui vuoden 2018 lopussa 5 179 henkilöä. Vuoden aikana väki väheni 122 henkilöllä. Vuoden 2018 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 232.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet
Alueen vahvuutena ovat hyvät palvelut ja nelostien varsi. Uuden sotokeskuksen rakentaminen alkaa kesäkuussa. Joutsan kunnantalous on plussalla.

Väki seutukunnalla vähenee vuosi vuodelta. Viime vuonna Joutsassa syntyi 11 lasta ja Luhangassa 1. Maaseudun suurin ongelma on asunnot, joiden arvo muuttuu, työntekijät käyvät muualta töissä. Vapaa-ajan asuntoja enemmän kuin pysyviä asuntoja tällä on palvelujen säilymisen kannalta suuri merkitys.

JOUTSAN SEUTUKUNTA

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	+	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	++	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	-	○	+

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (-) paljon heikompi

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Joutsan seutukunnalla tulevaisuuteen suhtaututaan myönteisesti. Elinkeinoelämässä ei ole näköpiirissä mitään mullistavaa. Joutsan kuntaan on saatu melkoinen määrä hoiva-alan työpaikkoja, hoivakoteja perustettiin peräti kolme. Henkilökuntapula haittaa jonkin verran asiakashankintaa. Tuotannollisilla yrityksillä näyttää olevan hyviä tulevaisuuden näkymiä. Joutsan yritystoimintaa on tuettu yritysryhmähankkeilla, mutta niitä syntyi vain yksi. Yrityspuiston kehittäminen jatkuu. Joutsan biokaasulaitoksen tilanne on osoittanut, että kaasunmyynti ei laajassa mitassa ole kannattavaa yritystoimintaa pienellä paikkakunnalla. Rakentaminen työllistää alueen yrityksiä hyvin. Toimistohotelli toimii hyvin tarjoten yrittäjille yhteistyömahdollisuuksia, Jukolan Juustolalla menee hyvin. Palvelualojen hyvää tarjontaa ylläpitää loma-asukkaiden iso määrä.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Keski-Suomen TE-toimistoon Joutsan seutukunnalta ilmoitettiin viime vuonna uusia avoimia työpaikkoja keskimäärin kuukausittain 28 eli yhteensä 337 kappaletta. Tämä on suurin lukumäärä yli kymmeneen vuoteen. Rekrytointiongelmat eivät ole seutukunnalla merkittävästi lisääntyneet huolimatta työvoiman kysynnän maltillisesta kasvusta. Työvoiman saatavuudessa on kuitenkin ollut toimialakohtaisia eroja ja varsinkin metallialalla on ollut pulaa ammattitaitoisista työntekijöistä. Seutukunnalle ei ole löytynyt riittävästi kotimaista työvoimaa, vaan hitsareita, koneistajia ja asentajia on jouduttu rekrytoimaan ulkomailta.

Perinteisen rekrytointiongelmaisen terveydenhuoltoalan työllisyystilanne seutukunnalla, poiketen useasta muusta seutukunnasta, kehittyi viime vuoden aikana myönteisesti ja toimialan työllisyystilanne seutukunnalla vuoden 2019 alkupuolella vaikuttaa olevan hyvässä tasapainossa. Sen sijaan sosiaalialalla on esiintynyt työvoimapulaa ennen kaikkea hoiva-alan tehtävissä. Lähitulevaisuudessa seutukunnalla tulee olemaan 10 - 20 hoiva-alan työntekijän tarve.

Joutsan kunnalla yhteistyössä yli seutukuntarajojen on käynnissä Hartolan, Pertunmaan ja Sysmän kanssa Pienten kuntien työkkäri -hanke. Hankkeen tavoitteena on kartoittaa kuntien työ-

listämismahdollisuuksia sekä antaa opastusta ja tukea yritystoimintaa suunnitteleville sekä toimia neuvonantajana jo toimivien yritysten toiminnan kehittämisessä. Kaksi vuotisen hankkeen on mahdollistanut Euroopan Sosiaalirahastolta saatu rahoitus.

TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Joulukuusta 2017 joulukuuhun 2018 työttömyysaste laski 2,6 prosenttiyksikköä päätyen vuoden lopussa 10,7 prosenttiin. Työttömien lukumääränä tämä tarkoittaa 232 työnhakijaa. Edellisen kerran seutukunnan työttömyysaste on ollut matalampi syyskuussa vuonna 2008. Keskimääräinen kuukausittainen työttömyysaste laski vuodesta 2017 vuoteen 2018 3,5 prosenttiyksikköä, mikä oli Keski-Suomen maakunnan seutukuntien kaikkein suurin työttömyyden alenema. Alimmillaan työttömyysaste viime vuonna kävi lokakuussa, jolloin työttömyysasteeksi jäi 9,0 prosenttia.

Sukupuolittaisessa tarkastelussa voidaan havaita, että karkeasti ottaen työttömistä työnhakijoista kaksi kolmasosaa on miehiä ja yksi kolmasosa naisia. Pitkäaikaistyöttömyys viimeisen kymmenen vuoden aikana oli suurimmillaan vuonna 2016, jolloin pitkäaikaistyöttömiä keskimäärin kuukausittain oli 148 työnhakijaa. Näistä luvuista on tultu hyvinkin vauhdikkaasti alaspäin, sillä vuoden 2018 joulukuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä keskimäärin kuukaudessa oli "vain" 69. Alle -25 vuotiaita työttömiä nuoria seutukunnalla lukumääräisesti on ollut jo useita vuosia varsin vähän. Sellaisen johtopäätöksen nuorisotyöttömyydestä voi kuitenkin tehdä, että siinäkin ryhmässä työttömyyden kehitys on ollut myönteistä. Tulevaisuuden ongelmana onkin enemmän seutukunnalla se, kuinka nykyisin seutukunnalla asuvat nuoret saadaan pysymään siellä ja siirtymään seutukuntaa hyödyttäväksi työvoimaksi.

SAARIJÄRVEN- VIITASAAREN SEUTUKUNTA

KANNONKOSKI, KARSTULA, KINNULA, KIVIJÄRVI, KYIJÄRVI, PIHTIPUDAS, SAARIJÄRVI, VIITASAARI

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnassa asui vuoden 2018 lopussa 29 176 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 645 henkilöllä. Vuoden 2018 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 642.

ALUEEN VAHVUUDET JA TULEVAISUUDEN HAASTEET

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnan vahvuutena on alueellinen yhteistyö. Seutukunta on erittäin sitoutunut alueelliseen, strategiseen kehittämistyöhön ja kasvun edistämiseen. Seutukunnallisen strategian linjauksista päättää kuntien luottamushenkilöistä nimetty seutuedustajisto. Strategian toimeenpanosta vastaa seutujohtoryhmä, jossa ovat edustettuina alueen kunnat, kehittämissihtit, oppilaitokset sekä rahoittajat. Lisäksi seutukunnalla toimii kaksi työryhmää: seutukopla ja peloton-ryhmä. Seutukopla valmistelee seutujoh-

SAARIJÄRVEN-VIITASAAREN SEUTUKUNTA

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	+	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	++	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	-	-	○

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (-) paljon heikompi

toryhmän kokouksia tekemällä mm. ennakoarvioinnin seutukunnalle kohdentuvista hankkeista. Seutukoplassa ovat edustettuina seutujohtoryhmän puheenjohtajisto, kehittämissyhtiöt, elinkeinokoordinaattori, maaseuturahoituksen asiantuntija, oppilaitoksen edustaja sekä seutukoordinaattori. Peloton-ryhmä koostuu alueen yritysten edustajista. Ryhmän tarkoituksena on tuottaa rohkeita, yrityslähtöisiä kehittämissideoita ja arvioida hankkeita yritysten näkökulmasta.

Alueen kehittämisen suurin uhka saattaa olla väkiluvun laskeminen kaikissa alueen kunnissa. Tämä uhkaa erityisesti myös huoltosuhteen muuttamista entistäkin epäedullisemmaksi. Myöhemmin on avattu toimenpiteitä, joilla pyritään muuttamaan tätä huonoa kehitystä.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Teollisuustilakysyntä on kasvanut edellisen raportin tekemisen jälkeen, lähinnä loppuvuoden 2018 ja alkuvuoden 2019 aikana. Osittain selittävänä tekijänä on seudun työttömyys ja siksi kontakteissa muualle Suomeen korostuu työvoiman saatavuus. Toimialoittain tarkasteltuna erilaisia yrityksiä on kyselty tiloja, mm. metalliala, puuteollisuus, kaupan ala.

Alueelle on syntynyt uutta yritystoimintaa esim. uusi toimija Kinnulan putkitekhtaalle. Myös vanhoille yrityksille, joista omistajat ovat olleet luopumassa, on löytynyt jatkajia. Erityisesti tämä näkyy maatalousyrityksissä, joissa kuitenkin tilakoko on jatkanut kasvuaan. Maatalouselinkeinon kehittyminen on alkanut, josta esimerkkinä on erikoistuminen, osuuskunnat, uusi yhteinen tapa toimia ja työnjako. Maataloudessa keskitytään siihen, mitä osataan hyvin. Potentiaalia maataloudessa uudelle yrittämiselle on paljon. Viitasaaren alueella näkyy selkeää elpymistä mm. Kaski-puun investointina. Saarijärven alueella on nähtävissä taantumien jälkiä ja osa yrityksistä kamppailee edelleen olemassaolostaan.

Hanketoiminnassa on meneillään murros, jossa enemmän ja enemmän on nähtävissä, että varsinkin isommat kunnat valmistelevat omia kuntakohtaisia hankkeita esimerkiksi työttömyyden hoitamiseen. Saarijärven seudun alueella on omia hankkeita työllisyyteen liittyvissä työttömien valmiuksia koskevista asioista. Samoin Viitasaaren seudulla Viitasaarella ja Pihtiputaalla on omia työ-

lisyshankkeita. Pihtiputaalla oli myös oma reitistöön liittyvä hanke.

Saarijärvellä elinkeinoelämän osalta tilakysynnässä on hieman piristymistä. Teollisuustiloja kysyvät metalliteollisuus, rakennusala ja logistiikka-alojen yritykset. Kyse ehkä enemmän Saarijärven omasta aktiivisuudesta, ei niinkään vielä muualta tulleen kysynnän viriämisestä. Pitkä taantuma ja sen jäljet näkyvät; monet yritykset vielä elpyvät. Perusmaatalous on ollut nousussa viimeisen vuoden aikana. Keskustaajaman kehittämiseksi on toiminut hanke noin vuoden ajan. Jatkohanke on tulolla koskien tulevaisuuden mallit pienestä kaupunkikeskittymästä ja sen muodoista. Taustalla on smart city-ajattelu ja erilaiset toimintamallit ja ajatukset esim. kivijalkakauppojen suhteen. Lisäksi on lähiruokahankkeita (yritysryhmähanke) jossa kohteena on oma brändi ja tuotteistus (myös kansainvälinen). Yksi kehitys-suunta on puun jatkojalostaminen.

Lisäksi kehittämisen kohteena on hyvinvointi, hoiva- ja matkailualojen (yhteinen) kehittäminen ja kytkeminen yhteen green care-ajattelun kautta. Tarkoituksena on verkostoituminen, uudet mallit ja muodot. Tarvaalan aluetta pyritään hyödyntämään tässä matkailun kehityssuunnassa.

Viitasaarella ja Pihtiputaalla suurilla yrityksillä on tulossa investointeja, lähinnä puu- ja metalliala. Siksi osaavan työvoiman saaminen on erittäin tärkeä ja on koettu ongelmaksi. Lisäksi alueella on myös selkeä kohtaanto-ongelma työttömyydestä huolimatta. Tähän ollaan puuttumassa vahvasti hanketoiminnalla.

Matkailuala on kasvanut voimakkaasti edellisenä vuonna, eikä kasvun taittumisesta ole merkkejä. Matkailun eteen ollaankin tekemässä erilaisia hankkeita koko pohjoisen Keksi-Suomen alueella. Tarkoituksena on saada matkailuyrittäjät yhteen ja yhtenä keinona on varauskeskuksen palveluiden tuominen alueen yritysten käytettäväksi. Varauskeskus voi toimia myös erilaisten tapahtumien markkinointikanavana (esim. lipunmyynti). Matkailussa työntekijätarpeen kausiluonteisuus tulee olemaan haaste. Matkailussa kasvuvara on kuitenkin selkein niin lyhyellä kuin pitkällä tähtäimellä.

Tällä hetkellä on meneillään HyVy-hanke, jossa keskitytään yrittäjien jaksamiseen ja hyvinvointiin

verkostomaisella toimintatavalla. Työvoimaongelmaa pyritään ratkomaan yhdellä pienemmällä hankkeella (PÄMÄ) ja yhdellä isommalla hankkeella (EKKO). PÄMÄ-hanke on maataloustoimialan hanke, jossa selvitetään maatalouden henkilöresurssin käyttämistä resurssina muihin yrityksiin. Maatalouden piirissä on paljon osaamista, jota voitaisiin käyttää myös muualla. Inno-vapriikki on iso seutukunnallinen, vielä vuoden kestävä hanke, jossa keskitytään yritysten verkostoitumiseen ja uuden tuotannon/tuotteiden kehittämiseen. Yhtenä Witaksen omana hankkeena voidaan mainita lisäksi Innoserviisi-hanke, jossa tarkoituksena on luoda sähköinen innovaatiopolku uusille ideoille.

EKKO-hankekokonaisuus jossa korostuu seutukunnan yhteinen tahtotila ja alueellinen yhteistyö. EKKO on kolme osahanketta, joissa ensimmäisessä pyritään vahvistamaan yritysten uusien työntekijöiden rekrytointin ja henkilöstön pitämisen taitoja. Toinen osahanke keskittyy uuden työvoiman saamiseen alueelle erityisesti lisäämällä alueen kiinnostavuutta. Tähän hankkeeseen kuuluu alueen profiilin luominen. Kolmas osio liittyy investoijien kiinnostuksen herättämiseen ja alueelle tuomiseen. Alueella on hyviä investointikohteita, joita voidaan kehittää suurempina kokonaisuuksina esimerkiksi kaikki matkailualueet koko seudulla. Hankkeiden haut ovat tätä kirjoitettaessa menossa, joten niiden toteutuminen alkaisi vasta syksyllä 2019.

AR-VR -teknologia on POKE:lla vahvuutena ja Saarijärven-Viitasaaren seudulla on myös yrityksiä mukana kehittämässä omaa toimintaansa. POKE on aktiivisesti verkostoitunut, ja osaamisessa ja kehittämisaihoiden tuottamisessa yksi valtakunnallisesti johtavia toimijoita AR-VR -teknologian ja simulaatioiden kehittämisessä ammatillisella puolella. Hankkeita mm. Jyväskylän yliopiston kanssa, jolloin myös tutkimustyö on mukana. Ala on nopeasti kasvava ja siinä on laajoja hyödyntämismahdollisuuksia eri toimialoille.

Koulutuksen avulla voidaan kohdennetusti vastata alueen työvoimatarpeisiin, koska ammatillisen koulutuksen uudistus toi enemmän joustoa osaamisen lisäämiseen työelämässä. Tutkintoja tai tutkinnon osia voidaan suorittaa oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena työpaikoilla. Näitä voidaan hyödyntää työntekijöiden yleisen työelämäkelpoisuuden

lisäämiseen lisäksi myös substanssiosaamisen laajentamiseen tai syventämiseen. Työelämässä kertynyt osaaminen voidaan näytön arvioinnin kautta tunnustaa tutkinnon osittain. Yksilöllisesti kohdennettuun osaamisen lisäämiseen on siten aiempaa joustavampi koulutusjärjestelmä. Opiskelijaryhmiä oppilaitoksiin voidaan tarvittaessa perustaa opittavan aiheen ympärille joustavasti iästä tai koulutusmuodosta riippumatta taloudellisesti kannattavalla tavalla.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Saarijärvi-Viitasaaren seutukunnan yritysten liikevaihdon myönteisen kehityksen jatkumisella viime vuoden aikana on ollut ymmärrettävästi vaikutusta myös työvoiman kysynnän kasvun jatkumiseen. Seutukunta on ollut Keski-Suomen maakunnan seutukunnista eniten osaavan työvoiman riittämättömyyden parissa kamppailemaan joutunut seutukunta. Tämä kehitys on johtanut sellaiseen tilanteeseen, jossa yritysten kasvun suurimpana esteenä ei ole ollut niinkään riittämätön kysyntä, vaan enemminkin riittämätön osaavan työvoiman löytäminen vastaamaan niin uusrekrytointin kuin korvaavan rekrytointin kysyntään.

Työvoiman saatavuudessa on kysymys vaikeasta seutukunnan ongelmasta, jolla saattaa olla pitkäkestoisia vaikutuksia koko seutukunnan elinvoimaisuuteen ja yritysten kasvumahdollisuuksiin. Toisaalta, työvoiman kysynnän ollessa sen kaltaista, että työnhakijat voivat luottaa työsuhteen jatkuvuuteen ja pysyvyyteen, aiemmin vaikeaksikin arvioituihin työvoimapula-ammatteihin on löytynyt työntekijöitä. Tästä esimerkkinä on Äänekosken biotuotelaitoksen puunkorjuuseen ja kuljetukseen tarvittava työvoima. Tällöin puhutaan ensisijaisesti metsäkoneen- ja puutavara-ajoneuvoyhdistelmäkuljettajista, joita on ainakin toistaiseksi löytynyt riittävästi. Logistiikkaketjun toimivuuteen oleellisesti vaikuttavista raskaan autokaluston asentajista sen sijaan on ollut huomattavaa pulaa. Valtra Oy Ab ja Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Poke aloittivat yhteistyönä viime vuonna oppisopimuskoulutuksena toteutettavan maatalouskoneasentajien koulutuksen. Koulutukseen liittyvät lähipäivät pidetään pääsääntöisesti Saarijärven Tarvaalan Forestori-hallissa, joka on suunniteltu nimenomaan raskaskoneiden huoltoon ja korjaukseen.

Tila mahdollistaa jatkossakin raskaskalustohuollon osaajien koulutuksen.

Työvoiman saatavuusongelman ratkaisua ei helppota se, että kyseessä on ilmiöstä, joka tulisi ratkaista pikaisesti. Huonojen vuosien jälkeen yritykset ovat investoineet nyt tuotantoon ja tilauskannat ovat nousseet, mutta tekijöistä on pulaa. Toimitusvarmuus ja laatu ovat tärkeitä tekijöitä yritysten toiminnassa. Seutukunnalla ongelmaan on lähdetty etsimään ratkaisuja yhteistyössä yritysten, kuntien, kehitysyritysten, oppilaitosten, henkilöstöyritysten, ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa. Tämän yhteistyön onnistuminen on keskeisessä asemassa seutukunnan työvoimapulaongelmia ratkottaessa. Yritysten kiinnostus rekrytointikoulutuksia kohtaan on seutukunnalla kasvanut ja viime vuonna niitä järjestettiin aikaisempaa enemmän. Oppisopimuskoulutus sekä työpaikalla järjestettävän koulutuksen lisääntyneet käyttö ovat hyviä keinoja työvoiman rekrytoinnissa, mutta tilanteeseen tarvitaan myös täysin uusia innovatiivisia tapoja. Yhtenä uutena ennakkoluulottomana ratkaisuna seutukunnalla on pohdittu pendelöinnin helpottamiseksi työmatkakuljetusten järjestämistä sekä seutukunnan sisällä että seutukunnan ulkopuolella asuville työntekijöille.

Pidemmällä tähtäimellä seutukunnan työvoiman saatavuusongelma on ensisijaisesti väestörakenteellinen ongelma. Väestöennusteet eivät ole seutukunnan kannalta suotuisia. Seutukunta on selkeää muuttotappioaluetta. Yhtenä pienenä valopilkuna seutukunnan demografisessa kehityksessä on Kyyjärvi, jossa alle viisitoista vuotiaiden määrä kasvoi vuonna 2018 verrattuna edellisvuoteen 2017. Seutukunnan kannalta kehitys valitettavasti mitä todennäköisemmin tulee jatkumaan niin, että väestö keskittyy Jyväskylän seudulle ja maakunnan reuna-alueilla kuntien väestön huoltosuhteet heikkenevät. Valtiovarainministeriön kansantalousosaston ylijohtaja Mikko Spolander totesi Helsingin Sanomissa jo joulukuussa 2016: ”Jos kasvu syntyy työllisyyden kautta, se parantaa julkisen talouden rahoitusasemaa paljon enemmän kuin työn tuottavuuden kautta syntyvä talouskasvu. Työllisyyden paranemisen ansiosta syntyy uutta tuotantoa, työlliset maksavat enemmän veroja ja työttömyyskulut supistuvat.” Seutukunnan menestymisen kannalta kaikkein merkittävin tekijä tulevaisuutta ajatellen on siis työllisyyden kasvu. Kuinka sitten ratkaistaan työvoiman saatavuus, joka on keskeisessä

roolissa yritysten kasvussa ja uusien yritysten sijoittumisessa seutukunnalle ja miten estetään yritysten tuotannoissa esiintyvät pullonkaulat ja tulevaisuuden väestörakenteen muutoksista aiheutuva negatiivinen kierre? Nämä ovat Saarijärven-Viitasaaren seutukunnan suuria tulevaisuuden kysymyksiä.

TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Viime vuonna Saarijärven-Viitasaaren seutukunnan työttömyysaste oli alimmillaan syyskuussa, jolloin oltiin hyvin lähellä alle 10 prosentin työttömyysastetta. Vuoden 2018 lopussa työttömyysaste kausivaihteluista johtuen nousi 13,1 prosenttiin. Vuoden takaisesta tilanteesta on tultu alaspäin 2,4 prosenttiyksikköä. Lukumääräisesti edellä mainittu kehitys tarkoittaa sitä, että kun seutukunnalla joulukuun lopussa vuonna 2017 oli vielä 1 984 työtöntä työnhakijaa, niin vastaava luku vuoden 2018 joulukuun lopussa oli 1 642. Vähennystä siis 342 työtöntä työnhakijaa, joka tarkoittaa 17,2 prosentin suhteellista vähennystä.

Vaikka seutukunnalla vielä jäädäänkin koko maan työttömyysasteen keskiarvosta 3,4 prosenttiyksikköä, niin paljon on tultu alaspäin sitten vuoden 2015 helmikuun murheellisen ennätysluvun, jolloin seutukunnan työttömyysaste nousi aina 21,2 prosenttiin. Noin neljän vuoden aikana työttömyysasteessa on seutukunnalla tultu siis alaspäin 8,1 prosenttiyksikköä. Vuonna 2019 työttömyyden ei voida enää olettaa laskevan yhtä ripeällä kehityksellä, kuin mitä se on ollut viime vuosina, mutta toki vähäisempikin työttömyysasteen lasku seutukunnalla otetaan vastaan suurella tyytyväisyydellä. Viime vuoden syksyn aikana useassakin taloudellisessa ennusteessa todettiin nousukauden olevan jopa ohi, mutta tarvittaisiin todella odottamattomia ja ennustamattomia kielteisiä tapahtumia tapahtuvaksi niin Suomen kuin koko maailmankin taloudessa, jotta niillä voisi olla kielteisiä vaikutuksia pohjoisen Keski-Suomen työllisyyden kehitykseen tämän vuoden aikana.

Seutukunnan kuntakohtaisessa työttömyysasteen laskun tarkastelussa vuoden 2018 ja vuoden 2017 aikana Kinnulan työttömyyden lasku oli suuruudeltaan aivan omassa luokassaan. Kinnulassa työttömyysaste laski vuoden aikana peräti 6,6 prosenttiyksikköä. Saarijärvi oli seutukunnan työttömyyden myönteisessä kehityksessä hopea-

sijalla kolmen prosenttiyksikön työttömyysasteen alenemalla. Näiden kahden kunnan tilanteesta voidaan todeta, että niissä työttömyys alkoi merkittävästi laskea vuotta myöhemmin, kuin alueen muissa kunnissa. Karstulassa, Kivijärvellä, Kyyjärvellä, Pihtiputaalla ja Viitasaarella työttömyysasteen lasku vuoden aikana mahtui 0,4 – 2,6 prosenttiyksikön tarkasteluvälille. Kannonkoskella työttömyysaste nousi 0,1 prosenttiyksikköä, mutta kahden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna Kannonkoskellakin työttömyysluvuissa on tultu reippaasti alaspäin.

Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyyden lasku vuoden 2018 aikana oli koko maakunnan seutu-

kuntien keskiarvon yläpuolella, joka kertonee nuoriin kohdistuneesta seutukunnan työmarkkinoiden kasvavasta kysynnästä, mutta ehkä myös nuorten hakeutumisesta laajempia opintomahdollisuuksia tarjoaviin kaupunkeihin. Pitkäaikaistyöttömyyden lasku on ollut varsin voimakasta viimeisen kahden vuoden aikana. Vuoden 2016 lopussa seutukunnalla oli vielä 919 yli vuoden yhdenjaksoisesti ollut työtöntä, mutta vuoden 2018 lopussa lukumäärä oli laskenut 354:ään. Kahden vuoden aikana laskua on ollut reilut 60 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömyyden ei voida enää olettaa laskevan vuoden 2019 aikana yhtä merkittävästi muun muassa siksi, että on varsin paljon vaikeasti työllistyviä.

ÄÄNEKOSKEN SEUTUKUNTA

KONNEVESI, ÄÄNEKOSKI

Äänekosken seutukunnassa asui vuoden 2018 lopussa 21 547 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 345 henkilöä. Vuoden 2018 lopussa töttömiä työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 314.

ALUEEN VAHVUUDET JA TULEVAISUUDEN HAASTEET

Äänekosken seutukunnan vahvuutena on pitkä, toista sataa vuotta sitten alkanut metsäteollisuuden harjoittamisen perinne. Äänekosken keskeinen sijainti ja runsasmetsäinen ympäristö ovat mahdollistaneet toimialan toiminnan jatkuvuuden, jonka myönteiset kehitysnäkymät modernin tuotekehittelyn tuella ulottuvat pitkälle vuosikymmenien päähän. Yhden koko Suomen metsä- ja biotalouden merkittävimmän ylpeydenaiheen, Äänekosken seutukunnan voidaan todeta siirtyneen viime vuoden aikana kehityksessään uudelle, jatkuvan ja kestäväen kehityksen tielle.

ÄÄNEKOSKEN SEUTUKUNTA

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYS TOIMINTA	+	+	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	+	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	+	+	+

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Metsä Fibren biotuotelaitoksen rakennushanke oli suuruudeltaan niin valtava, että sen onnistunut läpivieminen heijastui mittavasti koko seutukunnan elinkeinoelämän, kaupungin virkamieskoneiston ja poliittisen päätöksentekojärjestelmän lähes päivittäiseen toimintaan vuoden 2014 keväästä aina viime vuoteen saakka. Biotuotetehtaan ja tiehankkeiden lupaprosessien läpivieminen, kuin myös Äänekoski-Jyväskylä junaradan sähköistämiseen liittyvät päätökset ovat olleet kaupungille mittavia urakoita.

Äänekosken alueellinen merkitys pohjoisessa Keski-Suomessa on vahvistunut uuden biotehtaan myötä. Kaupungin asema niin väestö- kuin työpaikkakeskittymänä on vahva. Äänekoskella on ollut jo pitkään enemmän työpaikkoja, kuin työllisiä asukkaita eli työpaikkaomavaraisuus on yli 100 prosenttia. Suuret tierakennushankkeet ovat edenneet suotuisasti, osittain jopa puoli vuotta etuajassa. Uudet tiejärjestelyt ovat muuttaneet Äänekoskelle saavuttaessa ensivaikutelmaa aikaisempaa kaupunkimaisemmaksi. Lähitulevaisuudessa valmistuvat loput tiehankkeet sekä Kirri-Tikkakosken moottoritien rakentamishankkeen valmistuminen vuonna 2021 mahdollistavat sujuvan pendelöinnin Jyväskylän ja Äänekosken välillä sekä luovat edellytyksiä tulevaisuuden yhteisen työmarkkina-alueen muodostumiseen.

Kaupungin talous on viime vuosina vahvistunut voimakkaasti. Yhteisö- ja kiinteistöverotuotot ovat ylittäneet jopa reilun puoleisesti arvioidut ennusteet. Tämä on luonnollisesti mahdollistanut panostukset infrastruktuuriin ja muiden julkisen sektorin investointeihin alueen elin- ja vetovoimaisuuden kasvattamiseksi. Äänekosken kaupunki on tehnyt laajoja suunnitelmia varsinkin liikunta- ja vapaa-ai-
kapalveluiden kehittämiseksi. Julkisia jo valmis-

tuneita tai käynnissä olevia investointihankkeita ovat mm. uimahallin ja liikuntatalon peruskorjaukset, Koulunmäen yhtenäiskoulun sekä Koiviston koulun rakennushankkeet, Palomäen kentälle nouseva uusi paloasema, Kotakennään alueen uusi monitoimihalli sekä liikuntapuistoon sijoittuva sisäliikuntapaikaksi tarkoitettu ylipainehalli. Monitoimihallin lisäksi Kotakennään alueelle tämän vuoden aikana on noussut myös liiketaloja. Äänekosken keskustan uusi kaava mahdollistaa uusien kerrostalojen rakentamisen keskustaan, jonka kehittämiseen liittyvät myös keskustan uudet katusuunnitelmat. Pääasiassa ikääntyneiden käyttöön tarkoitettut kaksi asumisoikeustaloa rakennetaan keskustan tuntumaan. Rakentamisen lisäksi Äänekoskella on panostettu myös julkisten alueiden viihtyvyyteen, josta malliesimerkkinä on Rantapuiston alueen kehittäminen ja uusiminen.

Äänekosken kuuluvan Suolahden alueella on myös tapahtunut uusiutumista. Uimahallin huoltotoimet ja kuntosalin peruskorjaus valmistuivat viime vuoden puolella. Viime vuoden puolella valmistui myös Suolahden keskuskeittiö Suojarinteen alueelle. Vanhusten hoivapalveluja keskitettiin niin ikään jo viime vuoden puolella uuteen Äänekosken kaupungin vuokraamaan palvelutaloon, johon muuttivat entisen Suojarinteen tiloissa toiminut vanhuspalveluyksikkö. Uusi Suolahden yhtenäiskoulu yhdisti Asemakadun ja Telakkakadun koulut ja uudessa koulussa opetustoiminta käynnistyi tämän vuoden alkupuolella. Suolahteen suunnitellussa uudessa jäähallissa käyttöön otettavaa ympäristöystävällistä, matalaenergistä teknologiaa ei ole toistaiseksi käytössä vielä missään muualla maailmassa. Hallin rakennustöiden odotetaan alkavan vuoden 2019 keväällä. Hallin kokonaiskustannukset tulevat olemaan reilut kolme miljoonaa euroa.

Äänekosken seutukunnan merkittävin ja huolestuttavin tulevaisuuden haaste liittyy väestörakenteellisiin tekijöihin. Koko Keski-Suomen maakunnan 23 kunnasta vain neljässä kunnassa asukasluvun muutos oli viime vuonna positiivinen, joten ei Äänekoski ainoa asukkaita menettänyt kunta ollut, mutta lukumääräisesti suurin menettäjä se oli. Asukasluvun muutos Äänekoskella viime vuonna oli 299 asukkaan verran negatiivinen. Äänekoski on ollut tällä vuosikymmenellä yli tuhannen asukkaan verran muuttotappioaluetta. Seutukunnan elinkeinoelämän pitkänajan myönteisistä näkymistä huolimatta väestökehitys ei ole

lähtenyt kasvuun. Väestöennusteen mukaan seutukunnan työikäisten sekä 0 - 14-vuotiaiden osuus pienenee ja väestöllinen huoltosuhde heikkenee väestön ikääntymisen myötä ainakin seuraavat kymmenen vuotta. Ainoa myönteinen kehitys Äänekosken seutukunnan väestömuutoksessa viime vuoden aikana oli nettomaahanmuutto, mutta senkin tulisi olla suuruudeltaan aivan jotain muuta luokkaa, kuin mitä se viime vuonna oli, jotta sillä voisi olla huomionarvoisia myönteisiä vaikutuksia alueen huoltosuhteen kehityksessä.

Negatiivisen väestömuutoksen seurauksena Äänekosken seutukunnalla uhkaksi saattaa nousta ammattitaitoisen ja osaavan työvoiman saatavuus. Varsinkin metallialan yrityksillä työvoimapula voi tulla yritysten liikevaihdon kasvun esteeksi. Yritykset joutuvat panostamaan rekrytointiin aiempaa voimallisemmin ja löytämään uusia keinoja niin uusia työpaikkoja täytettäessä, kuin myös etsiessään eläköitymisten vuoksi korvaavaa työvoimaa.

Erinomainen esimerkki yrityksestä, joka on pystynyt nujertamaan työvoiman saatavuudessa esiintyvät ongelmat, on Suolahdessa toimiva, kansainväliseen Agco konserniin kuuluva Valtra Oy Ab. Maailmanlaajuisilla traktorimarkkinoilla operoiva Valtra on palkannut Suolahden tehtaaseensa viimeisen kahden vuoden aikana noin 160 uutta työntekijää. Se on vaatinut kovaa työtä, mutta ennen kaikkea innovatiivista, ennakkoivaa ja useita eri keinoja ja yhteistyökumppaneita käyttävää asennetta ja toimintaa. Valtra on toteuttanut eri paikkakunnilla muun muassa niin sanottuja rekrytointeja eli rekrytointitapahtumia yhteistyössä Äänekosken kaupungin, Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston ja TE-palveluiden kanssa. Valtran ennakkoluulottomuudesta ja luovuudesta kertoo mopoharrastajien kanssa yhteistyössä järjestetyt mopomiittitapahtumat Valtran traktoreiden testialueella Suolahdessa. Mopomiitteihin on osallistunut satoja mopoharrastajia aina Viitasaarta ja Jyväskylää myöten. Valtra on saanut mopomiiteistä myönteistä työnantajakuvaa ja kuten Valtran turvallisuuspäällikkö, Äänekosken kaupunginhallituksen pj. Kari Kiiskinen toteaa 10.6.2018 Äänekosken kaupunkisanomissa: ”Tämä on erinomaisen hieno tilaisuus yrityksille tukea nuorten toimintaa. Tässähän samalla tuodaan Valtraa tutuksi nuorille, joista voi tulla tulevaisuudessa Valtran omia työntekijöitä.”

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Uusi biotuotelaitos saavutti täyden tuotantokapasiteetin viime vuoden kesän aikana. Rahassa mitattuna tämä tarkoittaa Suomen vientitulojen vuotuisen arvon lisäystä vähintään 0,5 miljardilla eurolla. Pellervon taloustutkimus PTT ennusti viime vuoden syksyllä sellun viennin kasvavan Suomessa vuoden 2018 aikana 10 - 12 prosenttia ja kasvun jatkuvan vielä vuoden 2019 aikana noin 1-3 prosentin verran. Havusellun kysynnän on arvioitu kasvavan noin kaksi miljoonaa tonnia vuoteen 2025 mennessä. Sellun vahvan kansainvälisen kysynnän vuoksi myös sellun hinnan PTT ennusti nousevan viime vuoden aikana jo ennestään korkealta tasolta 16 - 18 prosenttia. Biotuotelaitoksen valmistuminen mahdollistaa yhteisiä raaka-aine- ja sivutuotevirtoja hyödyntävien biotuoteyritysten verkoston, jota myös ekosysteemiksi kutsutaan, rakentamisen tehtaan ja lähiympäristön alueelle. Sellun jatkojalostuksen kehitysvaiheessa ovat muun muassa ligniinistä valmistettavat biotuotteet sekä sellusta valmistettavat tekstiilikuidut.

Hyvänä esimerkkinä ekosysteemin muotoutumiselle on Metsä Groupin innovaatioyhtiö Metsä Spring Oy:n ja japanilaisen Itochu Corporationin yhteistyönä tehty noin 40 miljoonan euron investointipäätös tekstiilikuitua valmistavan koelaitoksen rakentamisesta biotuotetehtaan yhteyteen. Rakennustöiden valmistuttua varsinaisen tuotannon pitäisi alkaa tämän vuoden lopussa. Biokuidun tulevaisuuden näkymät ovat erinomaiset hyvät. Onhan kysymys maailmanlaajuisista markkinoista ja ympäristöä kuluttavalla puuvillan syrjäyttämistä tekstiilien valmistuksessa uusilla ympäristöä säästäväillä biotuotteilla. Biokuitua valmistava tuotantolaitos ei ole ainoa metsäteollisuuden uusi investointi Äänekoskelle. Metsä Groupiin kuuluva Metsä Board investoi 11 miljoonalla eurolla uuteen arkituslinjan rakentamiseen kartonkitehtaalle. Tavoitteena on, että uusi linja voitaisiin ottaa tuotannolliseen käyttöön tämän vuoden syyskuussa. Kartongin markkinat ovat myös maailmanlaajuiset ja kartongin kysyntä tulee jatkamaan kasvuaan verkkokaupan kasvun myötä.

Plänet B rakentaa Äänekoskesta maailman mitaluokan biotalouskeskittymää. Plänet B:tä olivat alkuvuodesta 2018 käynnistämässä Työ- ja elinkeinoministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö,

Ääneseudun Kehitys Oy, Keski-Suomen Liitto, Varma, Metsä Group sekä konsulttityhtiö Vision Hunters. Nyt hanketta pyritetään Äänekosken kaupungin kautta Keski-Suomen Liiton kautta haetulla EAKR-rahoituksella vuoden 2020 loppuun. Plänet B:n tavoitteena on tuoda kaupunkiin uusia yrityksiä ja parantaa olemassa olevien yritysten menestymismahdollisuuksia. Hankkeessa keskitytään erityisesti yritystoimintaa tukevien sekä uusien bio- ja kiertotalouden innovaatioiden, verkostojen ja toimintamallien luomiseen. Kun biotaloussektori vahvistuu, syntyy yritystoimintaa ja työpaikkoja myös muille toimialoille, esimerkiksi palvelusektorille. Innovaatioympäristön rakentaminen on vasta alkumetreillä, joten kehittämistyötä jatketaan aktiivisesti. Vielä on täysin auki, tuleeko innovaatioympäristö olemaan yksi fyysinen kokonaisuus vai ennemminkin useista soluista koostuva kokonaisuus. Kuuntelemme tässä tarkalla korvalla yritysten ja muiden yhteistyökumppanimme tarpeita. Muut käynnissä olevat hankkeet tukevat osaltaan Plänet B -hankkeen tavoitteiden toteutumista.

Kuten Hirvaskankaan infisivuilla todetaan, niin Hirvaskangas on valtakunnallisesti tunnettu liikenteen keskittymä ja hyvän sijaintinsa vuoksi herättää kiinnostusta sekä elinkeinotoiminnan että asumisen sijoittumisalueena. Viime vuosina varsinkaan erikoiskauppaan tehdyt panostukset eivät kuitenkaan oikein ole saaneet ilmaa siipiensä alle. Viime vuoden aikana kuitenkin tilanne alueen hyödyntämisen ja kehittämisen suhteen liikahti pitkän etsinnän jälkeen eteenpäin, kun Suolahdessa toimiva traktorinvalmistaja Valtra lisäsi toimintajaan Spektrin toimitiloissa. Valtra siirsi voimansiirron komponenttien uudelleenvalmistustoiminnot Suolahdesta Hirvaskankaalle, mihin Valtra oli jo vuoden 2017 lopussa perustanut huollon koulutuskeskuksen. Äänekosken kaupunki haki ja sai Keski-Suomen liitolta kehittämisrahaa Hirvaskankaalle suunnitellulle huolinta- ja logistiikka-keskittymälle. Hankkeen tavoitteena on rakentaa alueelle vähintään 25 yrityksen verkosto, jonka myötä syntyisi 70 - 80 uutta työpaikkaa. Kustannusarvio on yhteensä 100 000 euroa.

Vahvasta kiinnostuksestaan alueelle tulostaan ovat jo ilmoittaneet mm. metallialan valmistavaa teollisuutta sekä logistiikka-alan raskaan kaluston ja metsäkoneiden huolto- ja korjaustoimintaa harjoittavia yrityksiä. Hirvaskankaan välittömässä läheisyydessä olevan Hirvimäen asuinalueen

rakentaminen alkoi viime vuonna ja rakentaminen on edennyt hyvin. Nyt kun Hirvaskankaan kasvupotentiaalin edellyttämä rooli eli palvelu-, logistiikka- ja metallialan liiketoiminnan harjoittaminen, on löytynyt, alueen tulevaisuuden näkymät Äänekosken yhtenä merkittävänä kasvualueena ovat realistiset ja odotettavissa on kehityshankkeen tavoitteen ylittävä määrä uusia työpaikkoja. ”Plänet B rakentaa Äänekoskesta maailman mittaluokan biotalouskeskittymää. Plänet B:tä olivat alkuvuodesta 2018 käynnistämässä Työ- ja elinkeinoministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö, Ääneseudun Kehitys Oy, Keski-Suomen Liitto, Varma, Metsä Group sekä konsulttityhtiö Vision Hunters. Nyt hanketta pyritetään Äänekosken kaupungin kautta Keski-Suomen Liiton kautta haetulla EAKR-rahoituksella vuoden 2020 loppuun.

”Plänet B:n tavoitteena on tuoda kaupunkiin uusia yrityksiä ja parantaa olemassa olevien yritysten menestymismahdollisuuksia. Hankkeessa keskitytään erityisesti yritystoimintaa tukevien sekä uusien bio- ja kiertotalouden innovaatioiden, verkostojen ja toimintamallien luomiseen. Kun biotaloussektori vahvistuu, syntyy yritystoimintaa ja työpaikkoja myös muille toimialoille, esimerkiksi palvelusektorille.

Innovaatioympäristön rakentaminen on vasta alkumetreillä, joten kehittämistyötä jatketaan aktiivisesti. Vielä on täysin auki, tuleeko innovaatioympäristö olemaan yksi fyysinen kokonaisuus vai ennemminkin useista soluista koostuva kokonaisuus. Kuuntelemme tässä tarkalla korvalla yritysten ja muiden yhteistyökumppanimme tarpeita. Muut käynnissä olevat hankkeet tukevat osaltaan Plänet B -hankkeen tavoitteiden toteutumista. ”

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Keski-Suomen työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettujen uusien avoimien työpaikkojen määrä kasvoi Äänekosken seutukunnalla selvästi vuonna 2018 edellisvuoteen verrattuna. Varsinkin viime vuoden ensimmäisellä puoliskolla työpaikkojen määrän kasvu oli vahvaa. Yhteensä viime vuonna ilmoitettuja uusia avoimia työpaikkoja oli 1 305 kappaletta, joka on lähes 30 prosenttia enemmän, kuin mitä avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2017. Seutukunnan huippuvuoden 2016 lukumääriin ei viime vuonna aivan ylletty, mutta tätä selit-

tää Äänekosken biotuotelaitoksen valmistuminen, joka oli yksi koko Suomen suurimmista rakennushankkeista luoden seutukunnalle poikkeuksellisen työmarkkinatilanteen. Lukuun ottamatta siis vuotta 2016, viime vuoden työpaikkojen määrä oli korkein kymmeneen vuoteen. Työvoiman kysynnän merkittävä kasvu ei ollut yllätys biotuotetehtaan valmistumisen sekä seutukunnalla olleen hyvän taloudellisen kasvun vaikutuksien vuoksi.

Työvoiman tarjonta seutukunnalla on valtaosin vastannut kysyntään. Kuitenkin on myös toimialoja, joissa on esiintynyt rekrytointiongelmia. Varsinkin metallialalla voidaan puhua todellisesta työvoimapulasta. Ennen kaikkea ammattitaitoisista hitsaajista, mutta myös koneistajista, ohutlevysepistä sekä raskaan kuljetuskaluston asentajista on ollut pulaa. Äänekoskella toimivan Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Pokenmetallialan kattava koulutustarjonta tuo helpotusta työvoimapulaan, mutta opistosta valmistuvat eivät luonnollisesti ole heti valmistuttuaan nykyisin korkean ammattiosaamisen edellyttämällä tasolla. Poke on aloittanut myös yhteistyössä Valtran kanssa maatalouskoneasentajien kouluttamisen oppisopimuskoulutuksena. Terveystieteiden alalla eniten pulaa on ollut sairaanhoitajista. Sosiaalialan korkeakoulutetuista erityisosaajat ja psykologit ovat olleet myös rekrytointiongelmaisia ammatteja.

Vuoden 2018 aikana ammattitaitoisista metsäkooneenkuljettajista sekä puutavara-auton kuljettajista ei esiintynyt vakavaa työvoimapulaa Äänekosken seutukunnalla, vaikka sitä biotuotelaitoksen rakennushankkeen julkistamisen jälkeen pelättiin. Oppilaitosten aloituspaikkamäärien lisäykset sekä tietoisuus pysyvistä työpaikoista ovat kasvattaneet kiinnostusta alalle hakeutumiseen. Biotuotelaitos saavutti tuotannossa viime vuoden puolella täyden kapasiteetin, mutta Keski-Suomessa puukauppaa tehtiin ennakoitua vähemmän. Yksityismetsien puukauppamäärä kasvoi maakunnassa huomattavasti vähemmän, kuin mitä kasvu keskimäärin oli koko maassa. Tällä arvioitua pienemmällä puukaupan volyyminilla on myös ollut lieviä vaikutuksia työvoiman tarpeeseen.

Yksi puunkorjuuseen tarvittavan työvoiman määrän arvioinnin ongelmana ovat kevään ja syksyn kelirikkoajat, joiden kesto ja ajankohtaa on melko vaikea tietää tarkasti etukäteen. Joka tapauksessa on selvää, että metsätalous hei-

jastusvaikutuksineen tulee tulevaisuudessakin olemaan pitkään seutukunnan elinkeinoelämän elinvoimaisuuden kannalta merkittävin toimiala. Biotuotteen tulee syntyään uusia työpaikkoja alan työpaikkatarjonnan monipuolistuessa ja laajentuessa uusien biotuotteiden vallatessa markkinoita. Lisäksi metsäala tulee tarvitsemaan lähitulevaisuudessa runsaasti myös uutta korvaavaa työvoimaa eläkkeelle siirtymisien vuoksi. Kovin monen vuoden päähän työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainoa ei voida ennakoita, mutta biotuotelaitoksen erinomaiset työllistävät näkymät ulottuvat varsin pitkälle tulevaisuuteen.

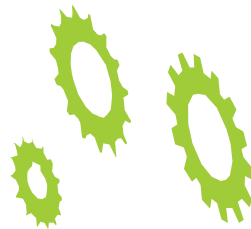
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Äänekosken seutukunnan työttömyys on laskenut syyskuusta 2015 alkaen jokaisena kuukautena verrattuna edellisvuoden vastaavaan kuukauteen vuoden 2018 loppuun mennessä. Seutukunnan työttömyysaste oli vielä helmikuussa 2015 peräti 21,9 prosenttia ja seutukunta oli tuolloin yksi Suomen eniten korkeasta työttömyydestä kärsinyt seutukunta. Reilun kolmen vuoden aikana tilanne työllisasteen osalta muuttui paljon. Matalimmillaan työttömyysaste viime vuonna oli marraskuussa, jolloin se laski 11,7 prosenttiin. Laskua siis peräti 10,2 prosenttiyksikköä. Keskimääräinen kuukausittainen työttömyysprosentti seutukunnalla viime vuonna oli kuitenkin vielä 13,1 prosenttia, joka on reilut kolme prosenttiyksikköä yli koko maan keskiarvon. Vielä toistaiseksi pitkän taantuman seuraukset näkyvät Äänekosken työttömyysasteessa, vaikka keskimääräinen kuukausittainen työttömien työnhakijoiden määrä onkin laskenut vuodesta 2015 verrattuna viime vuoteen 35,3 prosentilla.

Vuonna 2017 työttömyyden lasku kohdistui selkeästi enemmän miehiin kuin naisiin, mutta viime vuonna naisten työttömyys laski hieman miesten työttömyyttä enemmän. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut seutukunnalla yhdenjaksoisesti sekä vuoden 2017, että vuoden 2018 jokaisena kuukautena. Viime vuoden aikana pitkäaikaistyöttömien laskunopeus ei yltänyt enää vuoden 2017 kehityksen nopeuteen, mutta viime vuoden ajalta voidaan edelleen puhua huomattavan myönteisestä kehityksestä. Pitkäaikaistyöttömyyden voidaan olettaa laskevan yhä vuoden 2019 aikana, mutta jonkin verran maltillisemmin kuin edellisinä vuosina. Kuitenkin on hyvin todennäköistä, että

tämän vuoden aikana alitetaan finanssikriisin jälkeinen matalin taso, joka oli vuonna 2009. Tuona vuonna pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin kuukaudessa 307.

Työttömien nuorten eli alle 25-vuotiaiden työttömyyden suotuisa kehitys seutukunnalla jatkui viime vuonna jo neljättä vuotta peräkkäin. Yleensä on niin, että kun työttömien työnhakijoiden määrä laskee, niin se aiheuttaa työttömyysasteen laskun hidastumista. Nuorten kohdalla Äänekosken seutukunnalla kuitenkin viime vuoden aikana tapahtui päinvastaista kehitystä. Vuonna 2017 nuorten keskimääräinen kuukausittain työttömyysaste laski 8,8 prosenttia, mutta viime vuonna laskua oli selvästi enemmän eli 15,7 prosenttia. Viime vuoden lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä oli 181, joka on matalin luku kymmeneen vuoteen verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Työvoiman kysyntä jatkunee kohtuullisen hyvällä tasolla seutukunnalla myös tämän vuoden aikana, mutta nuorten kohdalla työttömyysasteen lasku ei todennäköisesti enää jatku yhtä myönteisenä, kuin mitä lasku oli vuoden 2018 aikana.

LISÄTIETOJA

Strategiapäällikkö Eija Heinonen

Keski-Suomen ELY-keskus

+358 0295 024 658

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

KESKI-SUOMEN
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

1|2019

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus